ԱՐԵՒԱԲԵՐ

ՈՒՄՈՒՐ Ը ՏԻՆԻՑԷ,

ԻԼՄԻՑԷ, ՊԷՑԹԻՑԷ ՎԷ ՍԻՑԱՍԻՑՔՑԻ ՏԱՒՐ ՂԱԶԷԹԱ ՏՐ

ՁԻԼՏ 35. ԻՍԹԱՆՊՕԼ, ՆՈՑԵՄԲԵՐ 26, 1892. Ն՝ 48

ՄԷՂԱՏՏՐ Ը ՄԻԻՆՏԷՐԻՃԷ

Ս՜հ՛փէ

Կիտիպ Իճրա Էյլէ 377
«Եէր Հաղըրլամագ» 377
Շիմալի Իթալիայա Պէր Սէյահաթ . . . 378
Ճագ Ինօտինին Հիսապ Էթմէք Եօլընտաքի Խարիգ Իւլ Ատե Խթիաատը . . 379
Էօլմէքտէ Օլան Պէր Ատե՞մ Աղրը Չէքը՞ր Մի 380
Պէյնընտա Պէր Պօրու Եէրլէշտիրմիճի Օ-լան Պէր Աթ 380
Մուհաբբէրտաթ . —
Ֆընտըճագտա Զօպան Թախսիսի . . . 381
Միւահէպէթ 382
Փէլսմաթ Ը Միւֆիտէ 382
Շույուննաթ Ը Սէյահէյէ 383
Սարրաֆիյէ 384

ԱԻԵՏԱՒԵՐ ՀԱՐ հաճախ ձուտմա էրթէսի կիւնճիւ ճեշը օլուննուր։

Մէմալիք ի Շահանէ վէ տիյար ը եճճեպիյէ իչիւն սենեյիյի պէր վէճճի ի փէշին $1\frac{1}{2}$, վէ ալըը այլըդը $\frac{3}{4}$ Մէճիտիյէ, վէ պիր ճուռախսի 30 փարա օլուսլ, փօսթա իւճրէքի բաթաճըմըզա ափա տիր։

Ղազէթայա տէրճ օլուննմազ իւզրէ բաղրիբաթ, վէ ապօճէ եազըլմազ վէ փօսթայա ափո մէվատտ իչիւն մէքթուպ վէ ազչէ խաթանպօլտա Ամերիգաճ խանընտա Մր. Հ. Ս. Պարնըմ իսմինէ կէօճտէրիլմէլի տիր։

Ամերիգան Միսիօներլերի Շերքէթի Թարաֆէնտան,
ՅԱՀԻՊ Ի ԽՄՓԻՑԱՋ, Հ. Ֆ. ԿՐԻՆ
ՄԻՒԷԼԼԻՖ, Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ

ԿԻՏԻՊ ԻՃՐԱ ԷՅԼԷ

Թայլը աչնէլէր էվվէլ տահա Տիէրօյլի չիմէնթլի գաատր պէօյուք պիր չէհր տէյիլ իլէն, պիր դըչըն իպթիտայլերինտէ օրատտա չիտտէթլի ռօղուգլար հիւքմ սիւրմէյէ պաչլատը։ Ղայէթ չիտտէթլի եաղմուրլար եաղմըչ օլաըզընտան, չէհր խարիճինտէ պուլունան եօլլար սայքի կէչիլմէզ պիր հալէ կէլմիչլէր իտի, վէ օ զէմանլարտա օլ մահալտէ նէկեանէ եապաճագ օլան օտունըն ֆիյէթի պիրտէն պիրէ նիւքսէլտի։

*Մէշհուր տավա վէքիլլէրինտէն օլան Մր. Լիմինգ պիր ադչամ եաթմադ իւզրէ օտասընա չէքիլմէքտէ իլէն, քէնտի ղէլմէսինէ խթիապէն «Ֆուգարայա օտուն թէտարիքի իչիւն հէր հալտէ պիր չարէ պուլունմալը տըր, եօղտա անլէրտէն էքսէրիտի ռօղուգտան տօնաճադլար տըր» տէտի։ Պէրէքէթի վէրսին միսմանիէչ քէնտի ֆիքրինի նէ՛ վէճճէյէ իճրա մէվգիինէ գօմայը պիլէն պիր ատե՞մ իտի։ Եէմէկի կիւն Մր. Լիմինգ տօղուգտան գաղդըպ գահվալթըսընը եթտիքտէն ատնրա, պաչգալարըլլէ խթիչարէ իչիւն տէյիլ, անճագ լաղըմ կէլէն խուսուսը իճրա եթմէք իւզրէ խանէսինտէն տըշարը չըգտը, վէ իւք րատթ կէլտիյի քիմսէյէ շու վէճճէյէ խթիապ էյլէտի։ «Էթրաֆընտա օլան քիմսէլէրէ խապէր վէրիյօր մը սըն։» «Նէյի՞ խապէր վէրիյօրսըն։» «Նէյի՞ մի։ Հէյ, նէյի օլաճագ, ֆուգարայա օտուն թէտարիքի եթմէնին չարէլէրինէ տիւշինմէք իչիւն Միսթէհիտ ի Ամերիգա մահքէմէսինտէ ագա օլունաճագ մէճլիսի։ Իչպու մէճլիս սաաթ իչտէ ագա օլունաճագ տըր։ Ցէրհալ պիր չարէ էթթիհատ օլունմալը տըր, եօղտա ֆուգարա ռօղուգտան տօնաճագլար տըր։» «Պէն պու խուսուստա հիչ պիր շէյ իչթիմէմիշ խէմ ատ, էլիմտէն կէլէնի քէմալը մէճմունիյէթլէ իճրա էտէրիմ։» «Փէք ալա, սիզ պու խուսուսը դօնու դօռիւլարընըզա տէրհալ խապէր վէրիպ, անլէրին հէվիսինի մահքէմէյէ կէօնտէրսէնիզ օլմազ մը։» Միսմանիէչ սաիր քիմսէլէրի տաւսի այնի եօլտա հարէքէթի եթմէյէ թէչվիգ էթտիկնտէն պիւթիւն շէհր հարէքէթէ կէլտի։ Ցաաթ ռօղուգտա մահքէմէ սաաթնը խընճախընճ ռօլտու։ Պինլէրճէ ռօլար իանէ թռօվլանտը. ֆուգարայընըն իհթիյաճաթը տէրհալ թախֆիֆ օ-լունտու։ Միսմանիէչ տավա վէքիլինին իւք րսթթ կէլտիյի քիմսէյէ «Էթրաֆընտա պուլունան քիմսէլէրէ խապէր վէրիյօր մը» տէյիւ ռօրմասը իւզէրինէն պիր պուչուգ սաաթ կէչմէզտէն, ֆագիր վէ միւհթաճ քիմսէլէրին մուայհէն պիր օտուն մաղազասընտան լիւզում ը միդտարը օտուն ալա պիլէճէքլէրինէ տահր պիր իլան նէչր էտիլտի։ Լաղըմ կէլէն մէպլաղըն իւքի միսլի ճէմ օլունտու, վէ մապադի մէպլաղ միւսթագպէլտէ այնի մադսէտէ գուլլանըը մադ իւզրէ պիր պանդայա վաղ օլունտու։

Էկէր պիր քիմսէ էթրաֆընտաքիլէրէ խապէր վէրէրէք պիր խայր ամէլ իճրասընտա պուլունմադ խթէրսէ, սաիրէլէրին իճրա օլունամազ տէտիքլէրի չէյի պաչա չըգտրա պիլիր։ Վաիղին պիրի չէհրէ կէլտի։ Թէճճիւմիւ իչիւն մուայեէն պիր վագթ օլմատըը կիպի, պիր մէճլիս տախի եօգ իտի. տաէմին պիրի տըշարը չըգըպ վաղ ու նասհաթ իչիւն պիր մէճլիս ագա օլունաճաղընը հէր թարաֆա չայ էթտի, վէ իքի իւչ սաաթտան օն միլլիք պիր տէվր իճրա էտէրէք, մէղքիւր մէճլիսէ օլ գաատր պէօյիւք պիր գալապալըդ ճէմ էյլէտի քի, պիր հաֆթա պիր տիւզիյէ իլանլար էտիլսէ իտի, պէյքի էօյլէսի պիր գալապալըդ թօփլանըլամազ իտի։ Էկէր ճէհտ էտէրսէնիզ պաղը չէյլէր իճրա էտէ պիլիրսինիզ։ Թէճէտտիւտ էթմէյինիզ։ իճրասը լաղըմ կէլէն խուսուսը թահդիդ էթտիքտէն ռօնրա, կիտիպ անը իճրա էտինիզ։

«ԵԷՐ ՀԱՁԸՐԼԱՄԱԳ»

(Պաւ. Օլիվըր Է. Քինկաբէյ)

Աղիզ տօսթլարըմտան օլան պիր վահզ պիր ճէնտէ իւզերինտէ սէօյլէտիյի պիր մէրսիյէտէ աթիտէքի կիւզել միսալը զիքր էյլէմիշ տիր քի, անըն խիւլասա ի մէսալը պէր վէճճ ի աթի պէյան օլունուր.

«Պէն պիրինճի տէֆա օլմազ իւզրէ պիր գարիյէյէ բուհանի չօպան օլմազա կիտիյօր իտիմ։ Էհնա ի բահտա Նիւ Եօրգտան կէչմէմ լաղըմ կէլտի։ Օրատա վալիտէմ, հէմչիրէմ վէ պիրաաէրլերիմ պէնի գարչըլատըլար։ Անլերի կէօրտիւյիւմէն վէ պէնի գարչըլամալարընտան տօլայը մէնհուն վէ մէսրուր օլտում։ Ցագաթ փէտէրիմ նէ՞րէտէ իտի, պէնի գարչըլամազ վէ պէրէքէթլէմէք իւզրէ նի՞չիւն սահրլերի իլէ պէրաբեր կէլմէմիշ իտի։ Պէնիմ իչպու սիւալլերիմէ ճէվապէն վալիտէմ փէտէրիմին մուհիմ պիր իչ սէպէպիյլէ քէնտիլերիյլէ պէրաբեր կէլմէմիշ օլտըղընը, վէ պանա մախսուս սէլամլէր վէ թէմէննիլլէր էթտիյինի պէյան էյլէտի։ Պէն մահալը մագսուստա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ էյլէտիմ իսէ տէ, եօլտա փէտէրիմ նի՞չիւն վալիտէմ վէ գարնաաչլարըմ իլէ պէրաբեր պէնի գարչըլամազա կէլմէմիշ իտիյի՛ սիւալը տահիմա խաթըրըմա կէլմէքտէ իտի։ Անլեր իլէ կէօրիւչմիւչ օլտըղըմտան տօլայը սէվինիյօր իտիյսէմ տէ, փէտէրիմին սէվինմիդինն սահր ազասըյլէ պէրաբեր պուլունմամըչ օլմասը տօղրուսը պահա աղըր կէլմէքտէ իտի։

Տօղրուսը պու հալ պէնի մէյուսիյէթէ տիւ-չար էտիպ, պաղը տէրէճէ հօղումը գա-բարթաը։

«Ա.զըպէթ մահալ ը մագսուտա նէթիչ-տիմ, վէ իթթիխազ ը մէքհան էտէճէյիմ մահալտէ պէնի իլք տէֆա սէլամլայան քիմ-սէ վէտէրիմ օլսուս։ Ո պէնատէն եվվէլ մէզ-քիւր մահալէ կէլիպ, սաքին օլաճաղըմ խա-նէյի տիւզէտիպ տէօչէթմէքլէ մէչղուլ օլ-մուշ իտի։ Պանա նէր հազըրլամաղա կիթ-միչ օլսըղընատան, անը վալիտէմ վէ գարն-տաչլարըմ իլէ պէրապեր կէօրմէտիմ։ Անը պէնի գարչըլամադատան մէն էտէն մուհիմմ իչ իչթէ պու իտի։ Մէյուսիյէթիմ մէսուրուբ-յէթէ թէպէտտիւլ էյլէտի։ Քէնտիսինէ մին-նէթտաը վէ միւթէչէքքիր օլմամ իչիւն պանա նէնի պիր սէպէպ տանա վէրտի։ Քէնտիսիյլէ կէօրիւչմէտիյիմտէն մօլայը ֆի-ղան էյլէտիյիմ պիւթիւն միւտտէթաէ օ պէնիմ սաքին օլաճաղըմ խանէյլի տէօչէյիպ սըրըալամադլէ մէչղուլ իտի։

«Բապպ վէ Խէլասքհարըմըզընը պիղիմիզ մուամէլէսի տախի պիր ազ պունա պէն-ղեր։ Պիզ Անը չիմահ կէօրմէյօրըզ։ Ո պի-զիմ նազարըմըզտան ղաիպ օլմուշ սըր։ Պէլքի պագէն Անըն պիզի ունութմըշ իտի-յինի զանն էտէրիզ։ Լաքին խայըր։ Ո պիզ նէր հազըրլամաղա կիթմիչ տիր։ «Զօզ մէս-քէննէրի» պիզիմ իչիւն թէրթիպ ու թան-զիմ էթմէքտաէ տիր։ Պիզ ախրէթէ կէօչ էթմէյիմիզտէ, իւք տէֆա Ո պիզի իսթիք-պալ էտէճէք տիր։»

Իչպու միսալ հուզղարա զայէթ թէսիր էյլէտի, վէ պէն պու կիւնքի կիւնտէ հէր նէ զէման անը խաթըրմա կէթիրիր խսէմ, ախրէթի զայէթ փարլագ վէ ճազիպէլի կէօ-րիւրիւմ։ Բապպըմըզ Բրիտտաս պու տիւն-նայը թէյք էյլէմիչ տիր։ Պիզիմ էօլիւմլիւ կէօզլէրիմիզ անը կէօրէմէզ իսկ տէ, Ո պիզէ հէր հազըրլամաղա կիթմիչ օլուպ, ուխրէվի վէ էպէտի մէսքէնիմիզի հազըր-լամադատ տըր։ Պիզ պու սէօզլէրին էհէմ-միյէթինի նէ տէրէճէ պէօյիւթտէք ճաիզ օ-լուպ, անլէրէ զայը ի լայըգ պիր մանտ վէ-րէմէյիզ։ Լաքին հիչ չիւպհէ հօգ քի մէզ-քիւր սէօզլէր պիզիմ իչիւն պէօյիւք պիր վատ տըր։ Պիզ էպէտի հայաթըմըզը Բապ-պըմըզընն պիզիմ իչիւն հազըրլամըշ օլտը-ղը հէյրատ կէչիրէճէյիզ։ Պինաէն ալէյհ օ հէրին արզուլայտ պիլտիյիմիզ հէր չէյ օլմատը, թա-րիհ օլունմազ տէրէճէ կիւզէլ, քէմալատ ը իլահիյէ իլէ տօլու վէ իհթիյաճաթըմըզդա թէ-մամէն մուվաֆֆագ պուլունմատը իհտաղ էտէր։ Բապպըմըզընը իհտայէթ վէ հիմայէսի օ հէ-րին իւզէրինտէ օլմուշ օլմալը տըր։ Էօյլէ իսկ, չօզ տէֆտա էթիպիյիմիզ միսիլսիւ քիւլ-պէ օլան իչպու խանէյիտի օլ հազըրլանմըշ օլան մահալ իլէ տէյիչմէքտաէ նի՞չիւն թէ-րէտտիւտ էտէյիմ։ Խէլասքհարըմըզ պիզ-տէն եվվէլ օլ մահալէ կիթմիչ օլուպ, օ պիր եաղատտա պիզի պէքլէմէքտաէ տիր։ Պիզ օ տահիլէ հէթիչինճէյէ դատտար Ո պիզիմ ի-չիւն հազըրլըզդար կէօրմէքտաէ տիր։ «Գալ-պինիզ միւզթարիպ օլմատըն. Ալլահա իման էտինիզ։ Փէտէրիմին խանէխինտէ չօզ մէս-քէննէր վար տըր. օլմատյատը, սիզէ տէր իտիմ։ Սիզէ հէր հազըրլամաղա կիտիյօրըմ։»

ՇԻՄԱԼԻ ԻԹԱԼԻԱՑԻ ՊԻՐ ՍԷՑԵԱՀԱԹ

7.

[Պէնտ ի մախատս]

Օգոս. 2յէ միւտատրճ սաղը կիւնիւ Թու-րինատէն ձէնովայա ավտէթէլ լիման ճիվա-րընտա վաղը պիր օթէլտէ իթթիխազը մէ-քհան էյլէտիք։ Պիր քիմսէ ճէնովա հագ-պընատա միւչիւնտիյիւ զէման անըն լիման-նընը տախի խաթըրընա կէթիրմէմէսի գա-պիլ տէյիլ ատիր, զիրա զէմանը իզդալ վէ չաչատսընտա անըն դուվվէթի տօնանմա-սը սայէսինտէ օլուպ, թիւճճար սէֆի-նէլէրի իլէ իճրա օլունան թիճարէթի տախի ֆէվզ էլ ատէ սերվէթինին մէնսալը իտի։

Րիվայէթէ նազարէն, ճէնովա Բօմատան եվվէլ, հանի թարիխ ի Միլատըն 750 սէնէ մուդատտաէմինտէն տահա եվվէլ թէսիս օլունմըշ տըր։ Բօմալը միւվէրրիխ Լէվլի Բօմալըլարըն Գարթաճլըլար իլէ Միլատըն 219 սէնէ մուդատտաէմինէ միւտատրճ մուհարէպէլէրինին իպթիտատսընտա ճէնովալըլարըն Բօմալըլար իլէ միւնատէպաթ ը հատանէտէ պուլունտըղլարընը դիքք էթմէքտէ տիր։ Բօմալըլարըն եէտ ի զապթլարընտա պու-լունտըղը զէման չէհր ի մէղքիւր չիմալի Ի-թալիա սէվահիլինին մէրքէզ ի Թիճարէթի իտիյսէ տէ, գուրուն ը վիւթթայա կէլինճէյէ գատար չիմաիքի ճէսատէթ վէ էհէմմիյէթի-նի քէսպ էտէմէմիչ տիր։ Թարիխ ի Միլա-տըն 900 սէնէսինտէն ազ վագթ սոնրա չէհր ի մէղքիւրտէ էհալինին արա ի ումու-միյէսի իլէ սէչիլիպ Տօճ նամըյլէ եատ օ-լունան ըէիսլերին թահթ ը նազարէթինտէ պիր ճիւմհուրիյէթ թէչէքքիւլ էթտի։ Պիր զաչ սէնէ սոնրա ճէնովալըլար հիմայէ ի միւթէգապիլէ չարթըյլէ Փիզալըլար իլէ ատա ը իթթիֆագ էյլէտիլեր իսէ տէ, ճէնո-վանըն թէզալիւտ էտէն մամուրիյէթ վէ սէրվէթինին Փիզալըլար չէքքիմէտիքլէրինտէն, Միլատըն 1070 սէնէսինտէ անլէրին արատսընտա մուհարէպէ զուհուր, վէ մու-հարէպէ ի մէղքիւրէ արա սըրա միւնգաթի օլմատըյլէ պէրապեր իքի եիւզ սէնէտէն զիյա-տէ իմթիտատա էյլէմիչ, վէ Փիզանըն քիւլիյէն մալլուզ օլմատըյլէ խիթամ պուլմուշ տըր։ Ճէնովալըլար 1290տա Փիզանըն լիմանընը քիւլիյէն մահվ ու խարապ էյլէտիլեր։

Գալատէ պիրը օլունան վագթա գատար ճէնովա զաթէն տահա հէյատէթլի պիր տիւշ-մէն իլէ, հանի վէնէտիք ճիւմհուրիյէթի իլէ մուհարէպէյէ թուճճուլմըշ իտի։ Իչպու մու-հարէպէ ճէնովանըն մէմալիք ի չարգիյէտ թէվսի ի տախրէ ի նաուֆուզ էյլէմէլէրինտէն, վէ ալէլ խուսուս Իսթանպոլ Բում իմփէրա-թօրլըղընըն թէէսսիս վէ պագա ի սալթա-նաթլարընա էթտիքլերի խըսմէթէ մուգա-պիլ օլարագ, Բում Իմփէրաթօրը Միքայէլ Փալէօլոգոս թարաֆընատան 1261աէ Իսթան-պօլըն Պէյօղլու վէ Դալաթա վարօչլարընըն վէ Իպմիր լիմանընըն քէնտիլերէ իհտան օլուն-մատընատան վէ Պիզանթիլէրտէն տահա տախր պիր չօզ իմթիյազլարա նտիլ օլմալարընատան նէչէթ էյլէմիչ տիր։ Ո զէմանլարատա Գահր ը Սիյահ սէվահիլինտէ վէ մէմալիք ի չարգիյէ-նին տախր նօգթալարընատա ճէնովալըլար թարաֆընատան ինչա էտիլմիչ օլան գալա վէ գուլլէլեր Ֆօն Մօլթքէնին կէնճլիյինտէ խըսմէթ ի սալթանաթ ը Սէնիյէտէ պուս-լունտըղը էռնատէ հայրէթ վէ իսթիհ-սանընը մուճիպ օլմուշլար տըր։ Մուհարէ-պաթ ը միւթէվալիյէ էռնատընատա մուզաֆ-ֆէրիյէթ կեահ ճէնովալըլարըն կեահ ատա վէնէտիքլիլէրին թարաֆընատա գալաբգատան ատնրա, ապըպէթ վէնէտիքլիլեր իհրազ ը գալէպէ էյլէմիշլեր տիր։

Սախր մէմլէքէթլեր իլէ մուհարէպէ էթ-պիքլերի էռնատէ իչլերինէ պիւչչն նիֆագ ու չիգագ սէպէպսիյլէ միւղթարիպ օլտուս-լար։ Պիրի Ֆրէսի վէ Կրիմալտի, վէ պիկէ-րի Տօրիա վէ Սվինօլա խանէտանլարը րի-յասէթի թահթընատա պուլունան իքի ֆըր-գա թէֆէվվիւգ վէ րիճճանիյէթ իչիւն հէքտիկէրիյլէ օզրաչմադատա օլուպ, Տօճլա-րըն էքսէրիսի իչպու տէօրթ խանէտան-տան պիրինին ազատսընտան ինթիխապ է-տիլմիչ տիր։ Տօճլարըն էն պէօյիւք վէ ճի-նիվիզ սէյատէթչինատլարըն էն մէչհուրը Անտրէա Տօրիա օլուպ, 92 եաչընատա օլըր-ղը հալտէ 1560տա վէֆաթ էթմիչ տիր։ Միւչարիւէյհ իտարէ ի ուտմուր ը պէրրիյէ վէ պահրիյէտէ միսիլ նատիր մէչհուր պիր հիւքմատար իտի։ Ֆրանսա Գրալը պիրինճի Ֆրանսիս իլէ Սպանիա Իմփէրաթօրը պէ-չինճի Գարլօ արատսընտա զուհուր էտէն մուհարէպէտէ Ֆրանսըզ տօնանմատընը դօ-մանտանը մագամընատա Սպանիա տօնանմատընը եէնմիչ, վէ մուտախխէրէն քէնտի զանընընճա Ֆրանսըզլարատան կէօրմիւչ օլ-մատը նատարպ մուտամէլէտէն նատի Սպա-նիայա իլթիհագ էթտիյինատէն, Իմփէրաթօր Գարլօնըն մուզաֆֆէրիյէթ ի գաթիյէտ նատ իլ օլմատընա սէպէպ օլմըշ տըր։ Ճէնիվիզլեր Անտրէա Տօրիայը վաթանընըն փէտէրի նատ-մըյէ եատ էտէրլեր։ Վէ լաքին հաթթա միւչարիւէյհին ազ ու զէքհավէթի սայէսին-տէ պիւէ ճէնովա ուզուն միւտտէթ եվվէլ-քի չաչատ ի իդպալ վէ չանընը մուհաֆա-զա էտէմէտի։ Միւտտէթ ի մէղքիւրէտէն սոնրա չէհր ի մէղքիւրընն թարիխի էհէմմի-յէթտէն արի տիր։

Ճէնովանըն չիմահի լիմանընընն ինչասը-նա 1870աէ պաչլանմըշ տըր։ Լիման ը մէզ-քիւր նիմ տախրէ չէքհինատ վէ պութրը իքի միլ օլան վէ չարդ իլէ զարպատան տէնիզին իչի-նէ ուզատրըմըշ իքի սէտտ իլէ մուհաֆազա է-տիլմիչ պուլունան պիր քէօրֆէզ տիր։ Ճէնովա իթթալիանընն պաչլըճա լիմանը օլուպ, զայէթ պէօյիւք թիճարէթի վար տըր։ Շէհր ի մէզ-քիւր պիր անֆիթէատրօ միսիլսիւ լիմանատան գատէմէ գատէմէ հիւքսէլիր, վէ արպատըն-տա պուլունան թէվսիէլեր իւզէրինատէ պիրի 7, տիկերի 20 միլ ուզունլըղընատա օլան տա-խիլ վէ խարիճի խաթխզատար հաւրըմըշ տըր։ Շէհրին էն կէօզէ չարփան ճիհէթի անընն ատպապլարընընն տարըղը օլուպ, 140,000 նուֆուս ը էհալիսի փէք տար պիր տախրէտէ սաքին օլմագատա տըրլար։ Պաչլըճա ատպապլարատա մուգատտէմա տարըզատկևա-նընն մէտքէնի վէ էքսէրիսի Միքայէլ Անճէլօ-նընն 1300աէ տօղմուշ վէ Սպէտսի նամըյլէ մարուֆ չակիրտի թարաֆընատան հաւրըլ-մըշ օլան պիր թաղըմ մէրմէր գօնապլար վար տըր։ Գունդարատան Բօսսօ նամըյլէ մարուֆ օլան պիրի՝ տահիպլերի թարաֆընատան չէհրէ հէսիյէ էտիլմիչ օլուպ, ճէնովատա էն մի-քէլլէֆ վէ իչինտէ գատիմ րէտատարընն պիր չօզ րէտիլերի պուլունան նիկհարխանէյինի հավի տիր։ Պիզ մէզքիւր նիկհարխանէյի իւ-քի աէֆա պիյարէթ էթտիք։ Մէզքիւր ատ-գաղընն օ պիր թարաֆընատա էսքի գօնապլար-տան տիկեր պիրի չայանը տիգգատ ատար ը աթիգայը հավի օլուպ, անընն հանը պաչընա-տա էլհէվմ պէլէտիյէ տախրէսի մագամընա-տա գուլլանըլան տիկեր պիր էսքի գօնապ վար տըր։ Կիւզէլ խալվէթլերի վէ մերմեր նէրտիպանարը օլան իչպու գօնապլարընն հէվիսի տախի ատար ը միմարիյէնին կիւ-զէլ նիւմունէնէլերի տատ օլունուրլար։ Ճէ-նովա ճիւմհուրիյէթի թարաֆընատան Անտ-րիա Տօրիյա իչիւն ինչա օլունան սէրայ խարիճէն օ գատար ճալիպ օլմայըպ, անընն իչինէ կիրիպ թէմաչա էթմէյէ վագթընը օլմատը։

Սան Լօրէնզօ ուլուս քիլիսէսի տահա էս-

քի օլան պիր քիլիսէնին մահալինտէ 1100 Թարիխինտէ ինչա օլունմըշ սըր։ Անըն ճէպհէսի (էօն Թարաֆը) պիր սըրա պէյազ, պիր սըրա սիյահ մէրմէր Թաշընտան եա-փըլմըշ սըր։ Ֆիլիսէնին տախիլինտէ պու-լունան ամուտալար, բիվայէթէ նազարէն, 258 սէնէ ի Միլատիյէսինտէ չէհիտէն վէֆաթ էթմիշ օլան Սան Լօրէնզօ Թարաֆընտան ինչա օլունմըշ էսքի քիլիսէնին ամուտալարը սըր։ Օլ քիլիսէնին էն չայան ը տիզդաթ դըսմը՝ իչինտէ վաֆթիզ էտիմի Յովհաննէս էհլ ի Սալիպ Թարաֆընտան 13իւնիս տարտա Ֆիլիսթինտէն կէթիրիլմիշ քէմիքլերի պուլունան պիր Թաչ սանտըղը հավի Յով-հաննէս Մկրտիչ ֆաթուրը սըր։ Պիղ պիր բահիպին տէլալէթիյլէ մէզքիւր Մաթուրա կիրիպ, օլ Թաչ սանտըղը Թէմաչա էթ-տիք իսէ տէ, պիզիմ զաֆիլէյէ տախիլ օ-լան զաատընալարըն անը կէօրմէլէրինէ միւ-ռաատէ օլունմատը, զիրա սէնէտէ անճազ պիր կիւն զաատընալարըն անը զիյարէթ վէ Թէմաչա էթմէլէրինէ իչն վար սըր։ Պէչա-րէթ քիլիսէյի պունտան տոհա փարլազ վէ կէօսթէրիլի պիր քիլիսէ տիր։ Խարիճէն օ զաատար կիւղել տէյիլ իսէ տէ, տախիլինին նազդ վէ օյմալարը ձիհէթիյլէ կէօրէ կէլտի-յիմիղ քիլիսեէրին ճիւմլէսինէ ֆախդ տիր։ Անըն տէրունինտէքի ամուտալար զըրմըզը տամարըը պէյազ մէրմէրտէն հափըրմըշըար սըր։ Տիվարըարը իւէ Թաւանընդն հէր պիր նօզթատը բէտմէր, հալտըղլար հախտա օյ-մալը Թաչլար իւէ միւղէյհէն տիր։

Պիղ միլլէթ պաղչէսինի տախի կէզիպ սէյր էյլէտիք։ Իչպու պաղչէնին էօն Թարաֆընտա միւԹէվէֆֆա Դրալ Վիզթօր Էմմանուէլին վէ իչինտէ Մացցինինին պիրէր հէյքէլլէրի վար սըր։ Պաղչէնին հօլու պիր պայըրըն սըրԹընա կիտէր քի, անըն Թէփէսինտէն լի-մանը ալա `սուրէթտէ կէօրմէքտէ իտիք։ Շէհրին ճալիպ ի տիզդաթ տտարընտան պիր տիկէրի Գօլօմպօսըն Թէղքիր ի նամը իչիւն տէմիր հօլու սթատիօնը ճիվարընտա րէզզ օլունմըշ օլան վէ փալանտուզ Թաչընտան մամուլ պուլունան հէյքէլ տիր։ Հէյքէլին էօն Թարաֆընտա «Մէմլէքէթին Ֆրիտտա-փոր Գօլօմպօսա հէտիյէսի» սէօզիւ դայտ օ-լունմըշ սըր։ Հէյքէլին տէօրԹ Թարաֆընտա Գօլօմպօսըն՝ էօնլունտէ պիր խարիթա օլա-րաք քէնտի ֆիքրինի Լա Բապիտտա մա-նասԹըրը բահիպլէրինէ իղահ էթտիյի, Եէնի Տիւնեատտա խաչը տիքտիյի, Ամէ-րիկատտան ավտէթինտէ Դրալ վէ Գրալիչա Թարաֆընտան նէ սուրէթլէ զապտուլ օլունս-մըզը, վէ զէնճիրպէնտա օլսըզը զապտա րէտմ-լէրլէ զայէթ ալա սուրէթտէ նազդ օլուն-մըշ սըր։

Սալը կիւնիւ տգչամպայըն Գօլօմպօս սէր-կիտինի զիյարէթ էթտիք քի, անտէ իԹալիա մահանուլԹ ը սընաիյէ վէ արզիյէսի վէ էն-վա ի մաքինալար մէվզի ի Թէմաչայա վազ օլունմըշլար իտի։ Զարչէնպին կիւնիւ Գօ-լօմպօսըն Ամէրիզայա միւԹէվէֆֆիհէն հա-րէքէթ էթտիյինի կէօսթէրէն պիր ալայը վալայը Թէմաչա էթտիք։ Ալայտա պունտան 400 սէնէ էվվէլ Իտիանիա ատըլզա-տէկհանը վէ զըրհը ատքէրլէրինին քիտլէթ ու զըյաֆէթլէրինէ կիրմիչ 1,500 քիչի վար իտի։ Ամէրիզայա պիրի Գօլօմպօս վէ րէ-ֆաադԹընտա պուլունան աֆրիզլար միւտա-իւէյնի րաքիպ օլաճաղը կէմիյէ կէօֆիւրէն քիտնէլէր հէյէթինտէ կէօրիւնմէքտէ իտի-լէր։ Օլ ազչամ իգամէթ էթտիյիմիղ օֆիսէ-տէ ՄիւԹէֆէհտէ ի Ամէրիգանըն ատպէզ Սիվաս զօնատօլսը օլան Մր. Ճիւվէթ իւէ միւտաաթ էթտիք, վէ էրԹէսի ատպահլայըն իքի սէնէտէն պէրու ճիւտա տիւչմիւշ օլ-սըզըմըզ Ֆատիհհատըզըն Ամէրիգատան օ-րտայա միւտասէլէթի իւէ չատ ու խէնտատան օտուզ։

Օլ ազչամ արատա իւէ մէզարիսԹանա վա-րըպ օրատընըն զայէթ միւէսսիր պիր մահալ իտիյինի կէօրտիւք։ Պիղ էօմրիսմիւզտէ պու զաատար չօղ վէ կիւղել վէ Թըպզը տի-րի ատէմ կիպի հէյքէլ վէ սանէմլէր ատտա կէօրմէմիշ իտիք։ կէօյա մէրմէրտէն հափըլ-մըշ օլան իչպու էրքէք վէ զաատըն սանէմ-լէրի Թէքէլլիւմ էտիյօրտար կիպի կէօրիւն-մէքտէ, վէ ալել խուսուս պիր բահիպին Թաավիր ի միւճէսսէմի սանըրսընն էօլիւչէ-րին իւղէրինէ տուա օզուտատտա իտի։

Ճիւմա կիւնիւ էօյլէտէն սօնրա Փալլա-վիչինի պաղչէսինի զիյարէթ էթմէք իւղրէ 6 միլ ուզաղտա օլան Փեկլի զարիչէսինէ միւԹէվէզճիհէն հարէքէթ էթտիք։ Մէզքիւր պաղչէ զայէթ իւլ զայէ կիւղէլ պիր մահալ սըր։ Օրատա մանԹար աղաճը, քհաֆիլի ա-ղաճը, հէզարէն աղաճը, վէ միւնհանընն հէր Թարաֆընտա պուլունան սաիր էնվահ ա-ղաճ վէ նէպաԹլար կէօրտիւք։ Պիղ պիր զայըզ իւէ էյրի պիւչրիւ հօլլարտան կէ-չէրէք հէր ալԹընտա պիր մաղարայա կիԹտիք։ Թիւրք, Զին վէ Րօմալը Թարղը միմարիսի իւղրէ ինչա օլունմըշ քէօչքլերի թէմաչա էթտիք։ Պաղչէնին պիր մահալընտա բէհպէրիմիզ պիր տիւյմէնին իւղէրինէ պատտագլե, կէօղէ կէօրիւնմէյէն պօրուլար-տան իւղէրիմիզէ սու ֆընդըրմայա պաչլա-սընընտան, իւղէրիմիզ ըսլանմատընն տէյիւ պիր Թարաֆա զաչմաղա մէճպուր օլտուզ։ Պաղչէյի տիւրուպա վէ ֆէրահպախչ պիր մահալ էթմէք իչիւն վարա իւէ իմրա օլուս-նա պիլէն հէր չէյ հափըլմըշ սըր։ Ճիւմա էրթէսի ատպահլայըն Միլանա միւԹէվէզճի-հէն ճէնօվատտան հարէքէթ էյլէտիք։

ԺԱՂ ԻՆՕՏԻՆԻՆ ՀԻՍԱՊ ԷԹՄԷՔ ԵՕԼԸՆՏԱՔԻ ԽԱՐԻՔ ԻԻԼ ԱՏԷ ԻՍՔԻՏԱՏԸ

[Պու ատէմ հազդընտա պունտան էվվէլ պաղը մալիւմաթ վէրմիչ իտիք իսէ տէ, ա-Թիտէքի մալիւմաթ տաճա էթրաֆը օլսը-ղընտան, տէրճ ու իթտասը Թէնտիպ զբլը-մըշ սըր։]

Զէմանէմիզին իւլուսը րիյաղիյէ, Թըպ-պիյէ վէ հիքմիյէ էրպապը՝ ախիրէն եէնի պիր ատիպէնին Թէտզիզ ի էսպապ ու հիքմէ-Թիյէ իչթիղալ էյլէտիլէր։ Ժաղ Ինօտի նա-մընտա եիրմի տէօրԹ հաչընտա պիր կէնճ հիսապ էթմէք հօլընտա էօյլէ հայրէթէնկիզ պիր զուվվէթ ի ֆիքրիյէյէ մալիք տիր քի, իւլուսը հիսապիյէյէ աչինա օլսնլարընն հէ-ման ճիւմլէսինի տիւչար ը իսթիղրապ էյ-լէմիչ տիր։ Կէչէն փետրուար այընտա Մր. Տարպու միւմախիլէյհի Ֆրանտա ֆինուն Ա-զատէմիատը հուզուրընտա ճէլպ ու տավէթ-լէ, քէնտիսինէ հէնտէսէյէ միւԹէալլիզ պիր Թաղըմ միւչքիլ մէսէլէլէր իրատա օլունմըշ, վէ Ժաղ Ինօտի, զալէմլէ ուզուն ուզատի-յէ հիսապ էտիլմէսինի իճապ էտէն պու մէ-սէլէլերի ֆիքրէն հալ էտէրէք, ճէվապընը չար չափըզ սէօյլէմիշ, վէ պու վէճհէլ ճիւմ-լէսինի հայրան էյլէմիչ տիր։ Ժաղ Ինօտի 1867 սէնէսինին Հոկտեմբեր 13իւնտէ Փիէ-մոնԹատա տօզմուշ սըր։ Միւմախիլէյհ Ֆաղիր պիր ֆամիլիայա մէնտուպ օլուզ, վէեր վէ վալիտէսի էլան վէճք Ֆաղիր պիր հալտէ հաչամադտա տըրլար։ Անըն պիրատէրլէ-րինտէն պիրի դահվէխանէ խըսմէթճիսի վէ տիկէրի տէ զուննատուրատը սըր։ Ժաղ կէնճ-լիք չաղընը զօյուն պէքճիլիյլէ կէչէր-միչ, վէ օլ վաղԹատան իթթիպարէն փէք չօղ Թէրադզը էթմէյէ պաչլամըշ սըր։ Օզուչուպ հապտադ էօյրէնմիչ, վէ պինաէն ալէյհ կիԹ-տիքճէ տահա պէօյիւք խըսմէթլէրտէ պու-լունմըշ սըր։ Միւմախիլէյհ պիր չօղ իւլիւմ ու ֆիւնունընդն մուզատատէմաթընտա աչինա սըր։ զիյատէխյլէ զիհնի աչըզ վէ ապըլա-րա հայրէթ վէրճէճէք պիր ֆիքրէ մալիք տիր։ Ժաղ Ինօտի չօճուզ կիպի չապա վէ էյլէնճէլէրտէն փէք զիյատէ հապղ էտէր։ Սէօ-զիւ վէ սէօհպէթի փէք խօշ օլուպ, ապղ ու խղանը ևէրինտէ տիր, վէ սէօզլէրինտէ պադէն խաթիհզա զարըչտըրմագ իթիյատընա տըր։ Իսկամպիլ վէ պիլարտտօ օյնատադա տա փէք ուսթա սըր։ Իմտի անընն հիսապ հօլունտաքի իզթիտտար ը խտարիզ իւլ ատէօնի կէօրէրէք ատէթա պիր հիսապ մաքինատը սըր տէմէք փէք հանըլըչ սըր։ Անըն պիւ-նիյէ ի պէտէնիյէսի քիւչիւք խսէ տէ, սապ-լամ վիճճուտը պիր քէօյիւ կէօսթէրիչինտէ տիր։ Գաֆտտը փէք պէօյիւք տիր. սիմա-ը փէք մունթազամ օլուպ, սիւքիւնէթի անտըրըը, վէ ատը փէք կէնիչ օլարագ, նէ զատտար ուզուն իսէ օ զատտար տա եիւք-սէք տիր. պուրընը իննէ վէ տօզրու սըր։ ապղը քիւչիւք. զավիյէ ի վէճհիյէսի՝ հէման զավիյէ ի զամէ տէնէ պիլէճէք զատտար պէտ պէլլի տիր։

Ինօտինին իճրա էթտիյի տէվէլիյաթ ը հի-սապիյէ՝ զարա ճիւմլէ, Թէնզիլ, զարպ, Թազսիմ վէ ճէզր չըզարմազտան իպարէթ տիր. պիրինճի տէրէճէ ճէզր մուտատէլէլէրէ միւԹէալլիղ օլան մէսախլ ի հիսապիյէյի հալլ էտէր։ ՊիւԹիւն պու հիսապլարը զիհ-նինտէն հափար. հիչ պիր բազամ հազըպ օզուտմազ, վէ զուվվէթ ի հաֆըզասընտա հար-մատ էտէճէք հիչ պիր իչարէթ զուլլանմազ։ Անընն իթթիխազ էթտիյի ուսուլ հէման չունտան իպարէթ տիր տէնիլէ պիլիր։ Ֆէնտխսինէ պիր մէսէլէ տէօյլէնսէ, քէնտի քէնտինէ պունը պիր զաչ տէֆա Թէքրար-լար, զաֆտասընտա էյիճէ տէրլէչտիրմէք իչիւն անը կիւղէլճէ վէ սարահաթէն Թազրիր է-տէր. իւլը տէֆա էյիճէ անլայամատը իսէ, Թէքրարլանմասընը Թալէպ էյլէր։ Մուսահ-լէյհէ Թահրիրէն տախի մէսէլէլէր Թէքլիֆ օլունուր իսէ տէ, հէր հալտէ չիֆահէն տէօյլէնմէսինի Թէրճիհ էտէր. էկէր Թահ-րիրէն պիր մէսէլէ Թէքլիֆ օլունսա, անը ի-չինիլէճէք պիր տէսէլէ քէնտի քէնտինէ Թէք-րարլայըպ եզպեր էյլեր։ Մէսէլէ էկէր էյիճէ զաֆտասընտա կիրտի իսէ, «Անլատըմ» տէյէ-րէք, ռօնրա քէնտի քէնտինէ չապուզ չա-պուզ պիր չէյլեր մըրըլտամազա պաչլար. պու մըրըլտըլարըն բազամ իսմլերի օլտըզ-լարընը անլամագ տինլէյէնլեր իչիւն զու-բարթ նէվինտէն պիր չէյ տիր։ Անընն պու հօլտա հիսապ էթտիյի սըրատտա պաչզա հիչ պիր չէյ տիզդաթընը ճէլպ ու տէլպ է-տէմէզ. պիլ աքս էթրաֆընտա նէ զատտար իսթէբ իսէն փախըրտը վէ չամաթա չը-զար, օ ևինէ քէնտի մըրըլտը վէ ֆըսըլտը-լարընտան չաչմազ։ Էն զարիպպ չուրտասը սըր քի, հիսապ ը զիհնիսինի հափմագտա իքէն, պաչզալարըյտա տախի լազըրտը էտէ իքէն, պաչզալարըյտա տախի լազըրտը էտէ պիլիր. քէնտիսինէ պիր չէյ սօրըլտա, ճէվա-պընը վէրիր. հիսապընը չաչըրմադսըզընը, պիր ատէմ իւէ կէօրիւչիւպ գընուչա պի-լիր. չու զատտար վար քի, պէօյէճէ հիսապէ մէչզուզ պունտաընը վազթլարտա թէք-լիֆ օլունան մէսէլէնին ճէվապընը պիր աղ կէճ սէօյլեր։ Հալ ը մէսէլէ իւէ մէչզուզ օլ-տըզը սըրատտա էլինի ալնընտա զօմագ, հա-

խօա փարմազլարըլէ սայմագ, հախօա սաղ էլինին չէհատէթ փարմազըլէ սօլ էլինին ավուճը իւզերինէ պիր թագըմ չըզկը իչաբէթլերի չըզմագ կիպի հարէքէթլերտէ պուլունուր իսէ տէ, պու տա արատա սբրատա վուգու պուլուր չէյլերտէն տիր։ Մէսէլէյի հալ էտիպ պիթաֆ՝ մի,— քի տափա աղ սիւրէր— «Հազըր սբր,» տէյերէք ճէվապընը վէրիր, վէ կէրէյի կիպի գանի էթմէք իչիւն ամէլիյաթըն միզանընը տախի իճրա էտէրէք, օ վագթ րահաթ օլուր։ Մ. Ինօահինին զիհնէն հափտըը հիսապլարատա նազար ը տիգգաթա ալընմագա չայան իքի չէյ վար տբր. պիրինճիսի թէքլիֆ օլունան մէսէլէ նէ գատար պէօյիւք րագամը օլօւր իսէ օլսուն հալ էթմէսի, վէ իքինճիսի տախ չար չապուդ հալ էտիպ պիթիրմէսի քէյֆիյէթլերի տիր։ Անա թէքլիֆ օլունան մէսէլէլէր էքսէրիյա պէօյիւք բագամը տրրլար։ Հէր պիրի օն իքիչէր բագամտան իպարէթ իքի ատէտի զիհնէն պիրի պիրիյէ ճէմ էտէր. հէր պիրի սէքիզեր բագամտան միւրէքքէպ իքի ատէտի պիրի պիրիյէ զարպ էյլեր. մէսէլա, չու գատար սէնէտէ, այտա, կիւնտէ, սաաթտա վէ տագիգատա նէ գատար սանիյէ վար տբր տէյիւ սօրուլտա, ճէվապընը վէրիր։ Մալիւմ տիր քի, պու կիպի ամէլիյաթ ը հիսապիյէատէ նէթիճէ ի գաթիյէ պուլունընճայա գատար ասըլ մէսէլէտէն պաչգա գրամէն պիր թագըմ մէսէլէլէր հալ էտիպ, անլերի խաթըրտա սապլամագ իճապ էտէր։ Պէօյլէ գարմա գարըչ պիր հիսապ իչիւն Մր. Ինօահ փէք ազ վագթ սարփ էտէր, օ տէրէճէ գբտա պիր վագթ քի չօգ ատճա մէսէլէնին թէքլիֆի իլէ հալէտիպ ճէվապընը վէրմէսի պիր օլուր։

Անընն հագգընտա պէր վէճհ ի աթի պիր ֆբզրա նէչր օլունմըչ սբր. «Մր. Ինօահ, հէր պիրի սէքիզ ես օնար րագամտան իպարէթ հէտի ատէտի պիր գաչ սանիյէ զարֆընտա պիրի պիրլէրիյլէ ճէմ էտէր. պիր ատէտի հէր պիրի հիրմի պիրեր րագամտան իպարէթ օլան տիկեր պիր ատէտէն, սանիյէ սիւրմէզ պիր վագթ զարֆընտա, թարհ էտէր. սէքիզտէն օն իքի րագամլարատան իպարէթ օլան ատէտլերին — էկեր պու ատէտլեր միւքէմմէլ միւրէպպա վէ միւքեապ իսէլեր— միւրէպպա եախօա միւքեապ ճէզրլէրինի չար չապուդ չըգարըր. անճագ պու սօնրաքի ամէլիյաթ ը հիսապիյէնին հալլի էսնասընտա քիւսիւրաթ գաբըր իսէ, ճէվապընը պիր ազ կէճ սէօյլեր։ Պէօյիւք ատէտլերին ալթընճը եախօա նէսանճի ճէզրլէրինի ֆէվգ էլ ատէ աչըզ պիր պիհն իլէ չըգարըր։ Ռեզա զարպ ու թագսիմ ամէլիյաթընը տախի փէք ազ վագթ զարֆընտա հալլ էտէր։ Պալատէքի պէյանաթա պիր միսալ օլմագ իւզրէ, եալընըզ չունը պիքր էտէլիմ. քէնտիսինէ 18 սէնէտէ, 7 այտա, 21 կիւնտէ վէ 3 սաաթտա գաչ սանիյէ վար տէյիւ սօրըլմըչ իսի։ Պու մէսէլէնին ճէվապընը օն իւչ սանիյէտէ վէրմիչ տիր։ Ինօահինին սըլ հիւնէրլի չունտա տբր քի, հէր հափտըը ամէլիյաթը խաթըրընտա թուֆար։»

Պէօյլէճէ կէօրիւլիւյօր քի, ժագ Ինօահ պու պապատէ քէնտիսինէ մախսուս պիր նէվ ուսուլա մալիք տիր։ Վագտա իլմի հիսապ օգուսմըչ իսէ տէ, հիսապ եափտըընտա իլմի հիսապտաքի ուսուլ վէ գայտէլերի գուլլանմագ։ Ամբպպատան Մ. Շարգօ, Ինօահյէ Սալիհէթլիէր խաաթախանէ ի քէպլրինտէ, իքիսի տէ միւչքիլ օլարագ, պիրի ալէսսէվկյէ մալիւմ օլան գայտէ իլէ քհազըտա իւզէրինէ, վէ տիկէրի տէ քէնտի ուսուլ վէ գահտէ ի մախսուսըյլա իքի թագսիմ ամէլիյաթը իճրա էթահիրմիչ տիր։ Սօնրաքի ուսուլ իլէ օլան հիսապը՝ էվվէլքի ուսուլ իլէ եափտըը հիսապըն սիւրտիւյիւ վագթըն պիր չարևէքի գատար իմթիտատա էթմիչ տիր։

Շուրաաը անլաչըլմամըչ սբր քի, Ինօահ նաՙսըլ օլուչյօր տա հիրմի տէօրթ բագամը գօլայճա էզպէր էյլէտիյի հալտէ, հիրմի տէօրթ եազըյը էզպէր էտէմէյօր. հէտիսինի եախօա սէքիզինի էզպէր էթմէք իսթէտէ պիլէ, հափտայօր. օղրաչըյօր օղրաչըյօր, նիհայէթի չաչըրըպ գալըյօր։ Ֆրանսըզճա օլարագ հանընտա իքի սաթըր պիր չէյ օգունտա պիր իչիթմէսիյէ տօղրուճա էզպէր էտէմէզ։ Պիր սբրա բագամլարըն հաախօա միւչքիլ պիր մէսէլէ ի հիսապիյէնին Ինօահինին զիհնինտէ սըղմասը իչիւն պիր աէֆտա իչիթմէք քիֆայէթ էտէր։ Նաՙսըլ, պիր չէյի էզպէր էտէ պիլտիյի հալտէ, պաչգա պիր չէյի էզպէր էտէմէմէք կիպի պիր նէպղէճիք գուվվէ ի հաֆըզէյէ մալիք օլմագ արզու օլունաճագ պիր չէՙյ մի տիր։

ԷՕԼՄԷՔՏէ ՕԼԱՆ ՊԻՐ ԱՏԵՄ ԱՂՐԸ ԶԷՔԻՐ ՄԻ

Էօլիւմ էօյլէ պիր հալ ը թէճրիպէ տիր քի, անտէն հիչ պիր քիմսէ գուբթուլամագ։ Լաքին պու պապատէ թէսէլլի պահչ անվալտէն օլարագ, էօլիւմ վագթինտէ ինսան էկեր պիր մահզուզիյէթ ի մախսուսէ տուչմաա պիլէ, պարի էքսէրիյա հէման հիչ պիր աղրը վէ սբզը չէքմէմէքատէ օլորըը ֆէննէն միւսապէթ պիր քէյֆիյէթ տիր։ Էօֆճանալիա, եանի րահաթ, խօչ վէ գօլայ պիր էօլիւմ իլէ էօլմէք՝ հալընըզ խէյալիսէրէօթանըն արզուսը վէ գուրսունսըը աէչյիլ տիր. մէչահիր ի էրպապ ը ֆիհնուն ինտինտէ սախ էօլիւմ զաթէն խօչ պիր հալ օլսագ, պու խուսուս՝ անլերին էսաս ը թալիմաթը ճիւմլէսինատէն տիր։

Տր. Ամքինսըն պու մէսէլէ իւզերինէ իրաա էյլէտիյի պիր մէգալէտէ աէյօր քի, ինսան էօմրիւն նիհայէթինէ թէգարրիւպ էթտիյինտէ պիր նէվի տուչղուսըզլըղա միւչար օլարագ, ճան չէքիչմէ իղթիրապընըն եարըսընը պիլէ հիսս էթմէչիպ «թէսէլիմ ի բուհ էտէր։ Հաթթա վահչի հայվանաթ վէնչէսինէ միւչերէք միւտհիչ պիր էօլիւմ իլէ թէչէֆ օլանլար պիլէ թէքքին ի իղթիրապ սուբէթիյէ պիր գաչ տագիպա խօչ պիր հալ հիսս էտէրլէր քի, պու հալ քէնտիլերինէ տատէթա պիր քէյֆ պահչ էտէր։

Տր. Ամքինսըն պու պապատէ պէր վէճհ ի աթի իֆտատէ ի հալ էտէրէք տէյօր քի.

«Էօլմէքտէ օլան պիր տատէմին հիսս էթտիյի քէյֆ ու մահզուզիյէթ անճագ մօրֆին եուէթանլարըն տուչտուղլարը հիսապիյաթա թէչպհ օլունա պիլիր։ Մալիւմ տիր քի, մօրֆին եուէթանլար ալէմ ի խէյալաթա տատարագ հէր չէյի խօչ կէօրիւրլէր. պու հալ եավաչ եավաչ պիր նէվի տուչղուսըզլըղա թէպէտտիւլ էտէրէք, էօմրիւն էնտիչէլէրինի, քէտեր վէ իղթիրապլարընը արթըգ տուչմագ օլուրլար. քէնտիլերինէ հէր քէս կիչյա պիր տէրեա ի մէսուսիյէթտէ թէմէլվիւճ էտիյօր կիպի կէօրինիւր։ Սիհնիրլերի վէ վիճհուղլերի ուչյուչուր։ Էվվէլճէ տիւչար ը հէչէճան վէ խալէճան օլմուչ օլան պչյինչէլրի մօրֆին եուէթարգտան սօնրա արթըգ րահաթ էտէր։ Կէօնչկէօն մալիխուլխալար զիհնլերինի իչղալ էյլէր։ Ուսուսիյէթ իւզրէ սիհնիրլերի խօչ վէ լաթիֆ պիր հալ քէտպ էտէր։

«Սուտա պօղուլան պիր տատմին հալի տախի թբպզը պէօյլէ տիր. էօլմէք իւզրէ պուլունուրզը վագթ պիր մահզուզիյէթ ի մախսուսէ հիսս էտէր, վէ ազա ի վիճհուտիյէի պաճագլարտան պաչլայարագ կիթտիրճէ ուչյուչըր։ Միւտհիչ գար ֆուրթունաընա թուրթուլարագ տօնմուչ օլանլարըն տիւչար օլարագ հալ ը իղթիրապա կէլինճէ, անլեր տէ տէրէճէ ի նիհայէտէ իւչիմէք սուրէթիյլէ խայը միւզթարիպ օլարգտան սօնրա, էօյլէ պիր նէվ հուզուր վէ տատաթէթ ի հալէ տախիլ օլուրլար քի, պու հուզուր վէ րահաթլարընըն միւնասիպ օլմասընը — օլարգլարը եէրտէն գալգմասընը — խաթէմէղլէր։

«Թէսլիմ ի բուհ էթմէզտէն էվվէլ պիւթիւն ազա ի վիճհուտա պիր նէվի տուչղուսըզ թարի օլուր։ Ճան չէքիչմէ խըրըլթըլարը իչիտիլմէզտէն, վիճհուտա թէրիրէնմէտէն գալարագ հիչ պիր հարէքէթի էսերի կէօռթէրմէզ, վիճհուտա իւզերինատ հիչ պիր ալամէթի ի էլէմ ոս իղթիրապ գալմազ, վէ էքսէրիյա տուտատգլարտա պիր թէպէտտիւմ միւչահէտէ օլունարագ, աղղըն գբամէն ասչըգ գալմասընը մուճիպ օլուր։ Պէօյլէճէ պիլ ուսմուտ պէտէնատ պիր սիւքիւն հիւքմ էտէր, վէ էկեր ֆիքիր պագը չէյլեր իլէ մէչղուլ օլարագ, լնսան պիր թագըմ սէօզլէր մըրըլտար իսէ, պու մըրըլտրլարընն ճիւմլէսի տախի սաիգա ի հիսս ի սիւրուր վէ ինպհաաթլա սէօյլէնատիյի կէօրիւլմիւչ տիր։

«Էօլմէքտէ օլան եիւզլէրճէ խաաթալարընն եանը պաչընտա պուլունուրզ, պինատէն աչէհ անլերին նասըլ թէսլիմի բուհ էթտիքլերինի կէօրմիւչ օլան խաաթախանէ պէքճիլերի էօլիւմիւն խօչ վէ գօլայ պիր չէյ օլըզընը պէյան էթտիքլերի կիպի, մէյատն ը մուհարէպէտէ էօլմէք իւզրէ պուլունան նէֆէրլերինն թէսլիմ ի ճան էյլէտիքլերի սօն տագիպալարընտա հիչ պիր աղրը վէ իղթիրապ չէքմէտիքլերինէ պիւթիւն իւմէրա վէ զապըթան ը ասքերիյէ չէհատէթ էթմիչլեր տիր։

«Իղթիրապ ը մէվթին միւհիքք օլմայան նիչէ խաաթալըզլարըն մուճիպ օլորըը աղրըլարատան էքսէրիյա տատա խաֆիֆ օլորըը էմր ի աչիքտար տբր։ Մէսէլա եէլ աղրըսը, սինիր աղրըսը, պաչ աղրըսը, էօլմէք իւզրէ պուլունուլորըը էսնատէ հիսս օլունան աղրըլարատան պէլքի տատա չէհտիա տիրլեր։

«Էօլիւմ ուչյուս կիպի օ տէրէճէ տաքին վէ աղրըսըզ պիր հալատէ կէլիր քի, խաաթանըն հաթաղը պաչընտա օթուրանլար անատէ մուհափզագ չէօլէ ի հայաթըն նէ վագթ սէօնաիւչիւնիւ հափզաթէն ֆարգ էտէմէզլեր. զանն էտէրլեր քի խաաթա հաբէքէթսիզլիք հալինատէն տէրին պիր ուչյուս հալինէ ինթիպալ էթմիչ տիր։ Էկեր ուչյուս տէնէլէն հալէթ ի թատիիչյէնին նէ օլորըընը ճիւմլէմիզ տախի պիլմէմիչ օլսա իտիք, օլ վագթ էօլիւմատէն զօրգմագա սէպէպիմիզ օլա պիլիր իտի. լաքին մատատ քի ուչյուսընըն նէ օլորըընը հէփիմիզ տախի պիլիրիզ, օ հալատէ էօլիւմատէն զօրգմանընն նէ՞ հէրի վար տբր։

ՊՕՅՆԸՆՏԱ ՊԻՐ ՊՕՐՈՒ ԵԷՐԼԷՇՏԻՐԻԼՄԻՇ ՕԼԱՆ ՊԻՐ ԱՔ

Կէչէնլէյտէ Նիւ Եօրգ չէհրի Պօրսա չարչուսը էօնիւնտէ պիր արապա էթրաֆընտա պիր գալապալըգ թօփլանմըչ իտի։ Պու ա-

քապայա պիր աթ գօչըլմըշ իտի։ Հայվանըն սուբէթ ի զահիրէսինաէ պիր խուսուսիյէթ ի հալ միւշահէտէ օլունտըղընտան, պու հալ հէր քէսին կէլիպ պու աթը սէյր էթմէսինէ սէպէպ օլմուշ տըր։

Ամ պուրնընտան թէնէֆֆիւս էթմէյիպ, պօյնընտա եէրլէշիրիլմիշ օլան պիր պօրու վասըթասըյլէ նէֆէս ալըպ վէրմէքտէ իտի։ Պօրունըն իչինտէ պիր սիւզկէչ պուլունըպ, պու սիւզկէչին վազիֆէսի հավատաքի նամաք մատտէլէրին իչէրի կիրմէսինի մէն էթմէքտէն իպարէթ իտի քի, մագսէտինէ տախի պէր վէճ ի մաթլուպ խըտմէթ էտէ պիլմէքտէ իտի։

Պու պապաէ արապաճրտան իսթիզահ ը քէյֆիյէթ օլընտըպտա, աթ թըզ նէֆէս իլլէթինտէն միւզթարիպ օլտըղը ճինէթլէ, անըն մուհաֆազա ի հայաթը իչին նէֆէս պօրուսընըն եարըլմասը կիպի պիր թէսպիհին իթթիհադը լազըմ կէլտիյինի, պօրունըն պիր գաչ այ էվվէլ եէրլէշիրիլմիյինի, աթըն չիմտի փէք զիյատէ քէսպ ի բահաթ վէ իֆադաթ էթմիչ պուլունտըղընը, անըն հադիգաթէն կիւզէլճէ խըտմէթինի իֆա էթմէքտէ իտիյինի, պօրընըն հէր իլի իւչ կիւնտէ պիր չըգարըլըպ թէմիզլէնմէքտէ օլտըղընը, վէ սաիր վազիֆտա իսէ տաիմա պօյնընտա գալտըղընը պէյան էյլէմիչ տիր։

Պու պօրու էսքի ղէմանտան գալմա պիր չամէտտանա փէք զիյատէ պէնզէր իսէ տէ, դահաէսի իլէ սապընտան անճագ պիր իլի փարմագ գատարը կէօրիւնմէքտէ պուլունմըշ տըր։

ՄՈՒՀԱՐՐԷՐԱՔ

ՓՇՆՏՇՃԱԳՏԱ ԶՕՊԱՆ ՔԱԽՍԻՍԻ

Փշնտրճագ Մարաչըն ճէնուպ ի զարպ ճիհէթինտէ վէ չէհր ի մէղքիւրտէն 5 սաաթ պուտ ը մէսաֆէտէ վագը պիր գարիյէ օլուպ, Թագրիպէն 120 գատար Խրիսթիյան խանէյի հավի տիր։ Իչպու մահալտէ թէպչիր ի պէչարէթ իչի 33 սէնէ գատար ագտէմ իպթիտա էյլէմիչ օլարագ 1868 Սեպտ. 20տէ տախի պիր քիլիսէ թէչքիլ օլունմըշ տըր։ Վէ չիմտի օրատա քիւչիւք պիր քիլիսէ իլէ պէրապէր 54 քիլիսէ աղասընը հավի 200 նուֆուսը միւթէճավիզ պիր ճէմիյէթ տախի վար տըր։ Հէր նէ գատար մահալ ը մէղքիւրտէ պիր Փրօթէսթան քիլիսէսի թէչէքքիւլինտէն պէրու խայը սէնէլէր միւրուր էթմիչ իսէ տէ, չիմախյէտէք խուսուսի պիր չօպանա մալիք օլմայարագ տաիմա վախզէր մարիֆէթիյլէ իտարէ օլունմագտա պուլունմըշ տըր։ Զիւնքի պապաէտէ զիքր օլունտըղը իւզրէ, մահալ ը մէղքիւրըն Մարաչա օլան գարապէթի ճիհէթիյլէ վաֆֆիզ, նիքահ վէ Սչա ի Բապանի կիպի այինլէր Մարաչատն պիս սուհուլէ տավէթ օլունան չօպանլար եէմիյլէ իճրա օլունուր, վէ պէօյլեճէ պիր չօպանա օլան իսթիյաճ պազը տերէճէ թէսվիյէ էտիլիր իտի։

Վէ լաքին Կիլիկիա Իթթիհատը տաիրէսինտէ պուլունան պիր չօգ քիլիսէլէրին իչպու ուսուլ իլէ իտարէ օլունմալարը չէնա սէնէէտէն պէրու Իթթիհատ մէճլիսինին նագար ը տիւզմաթընը ճէլպ էյլէմիչ օլտըղընտան, պու նէվ քիլիսէլէրին ահվալ ը հագըրէսի թահթ ը միւթալաայա ալընըպ, էկէր միւմքին իսէ անլէր իչինէ պիրէր միւնասիպ զաթըն չօպան թահին վէ թախսիս էտիլմէսինէ սաիր թէտապիր ի լազըմգինին Իթթիհադը Սյնթագ վէ Մարաչ Սթասիօն մէճլիսլէրինէ հէվալէ օլունմըշ իտի։ Պինաէն ալէյհ Պատ. Սահակ Պուլղուրճեան պու կիւնլէրտէ Ֆընտըճագ քիլիսէսինի զիյարէթ էյլէտիյինտէ օրատաքի պիրատէրլէր իլէ գօնուչըպ Իթթիհատըն պալատէ զիքր օլունան թավսիյէսինի անլէրէ պէյան, վէ էկէր արզու էտէրլեր իսէ, եա արալարընտա իչլէմէքտէ օլան զաթը վէ եա տա ատէր պիրինի չօպանլըզա տավէթ էթմէյէ անլերի իչնա էտէր։ Պունըն իւզէրինէ մէզքիւր պիրատէրլեր ֆեվգ էլ զայէ մէմնուն օլարագ, խայլը վազթտան պէրու արալարընտա վախզիք խըտմէթինտէ պուլունան վէ պիւթիւն գարիյէ էհալիսինին մուհաֆազէթ վէ հիւսն ի չէհատէթինէ մազհար օլմուշ օլան Պարսն Գէորգ Դատարճեանը քէնտիլէրէ չօպան օլմագա միւնասիպ պիր զաթ տըր տէյիւ ինթիհապ վէ տավէթ էտիպ, մէրգումըն տախի գապուլ էյլէմէսի իւզէրինէ մէսէլէյի պա Թահրիր Մարաչ Սթասիօն մէճլիսինէ իհտար էտէրլեր։ Վէ Մարաչ Սթասիօն մէճլիսի տախի մէզքիւր քիլիսէնին իչպու արզու վէ ինթիհապընը Թահսին էտէրէք Սեպտ. 25տէ Ֆընտրճագտա իճրասը մուսամմէմ օլան Թախսիս խըտմէթինտէ հազըր պուլունմագ իւզրէ պիրէր եա իքիչէր մուրախխաս իրսալ էյլէմէլէրի իչինէ Մարաչ իւչ քիլիսէլէրինէ, Սյնթագ Հայիկ քիլիսէսինէ, Բիլիս քիլիսէսինէ վէ Հասանպէյլի քիլիսէսինէ տավէթնամէլեր կէօնտէրիր։ Վէ Բիլիս քիլիսէսինտէն մատա ուիկեր քիլիսէլեր մէզքիւր տավէթէ իճազաթ էտէրէք Թարաֆլարընտան միւնասիպ սայըպլարը զէվաթը մուրախխաս հալինտէ իրսալ էտէրլեր։ Վէ իչպու մուրախխաս հէյէթի պիրի միսիօներ, պէչի եէրլի չօպան վէ իչինէ տախի չէմմասլարտան իսթարէթ օլտըղը հալտէ, տօզուզ ազատան միւրէքքէպ օլուպ, Մր. Սանտըրսըն րիյասէթի Թահթընտա իճթիմա էտէրէք Պատ. Սահակ Պուլղուրճեանը րէխս վէ Համբարձում Աչճեանը տախի քահաթիպ ինթիհապ էթմէլէրինէ խըտմէթլերէրէ միւպատերէթ օլունտու։

Սեպտ. 25է միւտատըֆ կիրակի կիւնիւ սապահլայըն կէրէք Ֆընտրճագտա վէ կէրէք մէզքիւր քիլիսէնին պիր չիւպէսի հաւլինտէ օլուպ, անտէն պիր պուչուգ սաաթ գատար ուզագտա օլան Տէրէ քէօյիւնտէ վազ խըտմէթի իճրա օլունտրգտան սօնրա, էօյլէտէն պիր ազ էվվէլ Պարսն Գէորգըն իչպու բուհանի խըտմէթէ տօղրու օլան արզու, թէտարիք վէ էհլիյէթինի անլամագ իւզրէ իմթիհանա միւպաչէրէթ էտիլտի, վէ Մր. Սանտըրսըն րիյասէթի Թահթընտա իսթիհան հէյէթի թէչէքքիւլ էտէրէք Պրն. Գէորգա սուալլեր Թագաւիմ օլունմագա պաչլանըլտը։ Վէ պու էսնատէ մէզքիւր գարիյէտէ օլան քիլիսէ, Փրօթէսթանլար վէ Լուսաւորչականլար իլէ խընճա խընճա տօլու օլուպ, չօգլար վէնճէրելէրտէն սէյր էյլէմէքտէ իտիլէր։ Վէ հաթթա իչպու խըտմէթլէրտէ պուլունմագ իւզրէ Մարաչտան Լուսաւոր չիրքէթինին իտարէ մէճլիսի ազալարը վէ սաիր էֆէնտիլէր մահալ ը մէզքիւրը ղիյարէթէ կէլմիչ օլարագ անլէր տախի հազըր իտիլէր։ Վէ պէօյլէ պիր ճէմիյէթ հուզուրընտա Պրն. Գէորգ էվվէլա, պէյանէրի է չահնէյէնէ վէ Ինճիլին սաֆի վէ սաաէ հազիգաթլարընը գապուլ էյլէմէքտէ չահի ընէճլեպէրինէ զիքր էյլէտիքտէն սօնրա, սանտիչէն, իչպու բուհանի խըտմէթէ տօղրու օլան արզու- վէ անա տէլալէթ օլունմագտա մահալէ ֆոֆաֆոէրէն վէֆըզալըընը, վէ չիմտի տախի պու խըտմէթտէ տեվամ էթմէքտէ օլան մահէճինէ պէյան էյլէտի։ Վէ սաիսէն, Ընկլմըն ը Մեհէհնէյէ տաիր մալիսմաթը ճիհէթինտէն իսթիֆտար էտիլէրէք Ալլահ վէ Անըն սըֆաթ ը մահսուսէլերի, Քիթապ ը Մուգատտէս, իլմամ ը իլահի, իլթիտատ, Բրիտաոս, քէֆարէթ, Թեվպէ, իման, Բուհ իւլ Դուտս, Թէճէտտիւտ ի գալպ, Քիլքսէ, անըն մագսէտի, անըն բուհանի այինլերի վէ սաիրէ հագգընտա արզ էտիլէն սուալտա մուզնի ճէվապլար իթթա էտէրէք, պու պապաէ օլան էհլիյէթինի իպրազ էյլէտի։ Վէ պու սըրատա Փընտրճագ քիլիսէսինին Պրն. Գէորգա վէրմիչ օլտըգլարը տավէթնամէ դրտաթ էտիլէրէք, անըն քիլիսէ Թարաֆընտան վէրիլմիչ օլտըղընտա աէնէն չէհատէթ օլունտը. վէ մէղքիւր տավէթնամէյէ Պրն. Գէորգըն վէրմիչ օլտըղը դապուլ ճէվապը տախի դրտաթ էտիլէրէք անըն հիւսն ի բիղա վէ մուհապպէթ իլէ օլտըղը մէրգում Թարաֆընտան ալէնէն պէյան էտիլմէսի իւզէրինէ իչպու գօմիսիօն Պրն. Գէորգը չօպան Թախսիս էյլէմէքլիյէ իթթիֆագ ը արա իլէ գարար վէրտի։ Վէ լաքին ճէմիյէթին քէսրէթինտէն նայլ Թախսիս խըտմէթի քիլիսէնին իչինտէ օլամայաճաղը էճլտէն իքինտի վագթը կէօլէկ պատմըշ օլան պիր կէնիչ տաիմ իւզէրինտէ աչըգ հավատտա իճրա օլունմասը Թէնսիպ գըլընտը։ Վէ պէօյլէճէ վագթ ը մուտտայէնտէ Թախսիս խըտմէթի 550–600 գատար նուֆուսը հավի վէ Փրօթէսթանտար իլէ Լուսաւորչականլարտան, վէ սայքի պիւթիւն գարիյէ էհալիսինտէն իպատըթէ օլան վէք պէօյիւք պիր իզահինամ հուզուրընտա իճրա օլունտը։ Իչպու խըտմէթին մուզատտաէմէ նէվինտէն օլան գըսմը, եանի Քիթապ ը Մուգատտէստէն գրտաթ, իլահի վէ տուա Թագտիմի սահիպ ի իմզա Թարաֆընտան իճրա օլունուպ, անտէն Պատ. Սիմոն Թէրզհան վագթ ու հալէ միւնասիպ օլմագ իւզրէ Թախսիս վագընը վէրտի։ Միւմահիլէյհ իչպու վազ իչինէ 1 Տիմ. 3. 1է, եանի «էկէր պիր քիմսէ էպիսգոփոսլըզա բաղիպ օլուր իսէ, կիւզել պիր իշ արզուսընտա օլուր,» այէթ ի քէրիմէսինի էսաս ը քէլամ իթթիհազ էտէրէք, էպիսքոփոսլըզ նէ պէճէ օլուպ, անըն նասըլ պիր մէմուրէյէթ օլտըղընը, վէ մէղքիւր խըտմէթինի նէ ճիհէթլէր նէ «կիւզել պիր իշ» թէսմիյէ էտիլմէյինի, վէ պու խըտմէթտէ չալըշանլարընն մաքսատ նէ օլմագ վէ խուսուստա նէ օլմագ կէրէք իսկինի փէք խօշ վէ հէր քէսին իսթիֆատէ էտէ պիլէճէյի աչըգ վէ սաատէ պիր սուրէթտէ իզահ վէ պէյան էյլէտի։ Վէ վազտան սօնրա եէնի Թախսիս օլունաճաղ զաթ ճէմիյէթ հուզուրընտա տիվ չէօքսիւչ, վէ րէհսուլլերինի աատէսինին նըսաֆընը պիրզ իսթիար էտէն ալթը չօպանլար մէրգումըն էթրաֆընտա պիր տաիրէ Թէչքիլ էյլէմիչ օլտըգլարը հալտէ, Պատ. Գրիգոր Յարութիւնեան Թախսիս տուտասընը կէրմիյէթլի վէ միւէսսիր քէլամլար իլէ արզ էտէրէք ճիւմլէսի պիրտէն սաղ էլլերինի մէրգումըն պաչը իւզէրինէ վազ էտիպ, անը պու բուհանի խըտմէթէ Թախսիս էյլէտիլէր։ Իչպու Թախսիս տուտասը արզ օլուսնուր իքէն պիւթիւն ճէմիյէթ պիյատէսիյլէ միւթէէսիր օլարագ ճիւմլէսի եէք տիլ վէ եէք ավազ տախն խան օլմագտա իտիլէր։

Անտէն Պատ. Սարգիս Պիլէզիքճեան իչպու եէնի չօպանա նասիհաթ էտէրէք պաղը մէվանի վէ միչքիլտը զիքր էյլէտիքտէն սօնրա, քէնտինին ասըլ Ֆարզը Ալա-

հըն գանը իլէ սաթըն ալընմըշ պու սիւրիւյէ մուզայիէտ օլմադ, վէ քէնտի վազլաըընը ճէմիյէթ արասընտա օլան հէր պիր սընըթ վէ հէր պիր ֆէրտին բուհանի իհթիյաճընա թաթմըդ էտիլ, անլէրի քէլամըն խալխա սիւսիւ իլէ պէզէմէք խալխընի պէյան էյլէտի։ վէ Պատ. Յակոբ Գուն-տաղճան տախի քիլիսէյէ նասիհաթ էտէրէք, պու կիւնլէրտէ բուհանի մէմուրլարա հիւրմէթ էթմէմէք պիր մօտա օլմուշ օլտըղընը դիքգ իլէ անլէրին պու ֆէնտա հալտէն իհթիրազ էյլէմէք, վէ քէնտի չօպանլարընը ճանտան սէվիտ անա հիւրմէթ վէ բիայէթ էթմէք կէրէք խոթքէրինի, վէ խուսուսա քէնտիլէրէ Ալլահըն քէլամընտան օլան է-վամիր վէ նասիհաթլարընտան ասլա սապա կա սօյա սոփամալարընը, վէ չօպանլարընա օլան պիլ ճիւմլէ ֆարզլարընտա էմին պուլունմալարընը իհթիար էյլէտի։ Սօնրա Պատ. Աւետիս Գուլկուրճեան տախի հէնի չօպանա բէֆագաթ իչինե սազ էլինի վէ-բիպ, իչպու խըտմէթին միւշքիլ վէ դարան-լըդ ճիհէթլէրինտէն զիյատէ անըն փարլադ թարաֆլարընը զիքր իլէ մէրդումա ճէսա-բէթ վէ գուվվէթ վէրմէք իւզրէ անա խի-թապէն մուզատտէս փէյղամպէրլէր իլէ բէ-սուլլէրին իչտաչլըզընա, Բաղըշն հասա-տընտա իչէյէն սատըդ իչճիլէրին բէֆագա-թընա, վէ ճէլալին սօլմազ թաճընա խօշ կէլտին տէյէրէք անը թագվիյէ էյլէմէքտէ պուլունսը։ Վէ էն նիհայէ Պատ. Գէորգ Գասարճանընը պէրէքէթ տուսսըյլէ խըտ-մէթէ խիթամ վէրիլտի։

Վազտա մէզքիւր թախսիս խըտմէթի պա-լատէ զիքր օլուննըզը վէճճ իւզրէ իճրա է-տիլտի։ Ֆագաթ օրատա հազըր պուլունան ճէմիյէթին մէզքիւր խըտմէթտէն հիսս էյլէ-տիյի խօչնուտիյէթ վէ մահզուզիյէթ անճագ անլէրին սիմա ու խալարընտա միւչահէտ օլունան թէպէսսիմ ալամէթլէրիյլէ նիւմա-յան, վէ արզ օլունան քէլամլարը թէքմիլ տիզդաթ վէ ազիմ սիւքիւնէթ իլէ տինլէ-մէկէրինտէն մալիւմ վէ այան օլմադտա իտի։ Շէօյլէ քի հէր նէ դատար մէզքիւր ճէմիյէթ ֆարզը սընըթ վէ ֆարզը պապէթտէն օ-լան քիմսէլէրի հավի իտի իսէ տէ, եւնէ խըտմէթին պիտայէթինտէն նիհայէթինէ դատար թէքմիլ վազտր վէ հիւն ի ինթի-զամըն հիւքիւմէթ սիւրմէսի ճիւմլէնին մահզուզիյէթ վէ մէհմունիյէթինի մուճիպ օլմուշ տըր։ Պինաէն ալէյհ Լուսաւորչական պիրատէրլէրիմիզին պու պապտէ իպրազ էյլէմիչ իսիքլէրի մուհաֆազէթ վէ իչթի-րաք ը հիւսատն տօլայը մէհմունիյէթի ի խա-լիսանէմիզի պէյան, վէ եէնի թախսիս օլուշ-նան չօպանըն մահալը մէզքիւր էհալիսի ի-չիւն մուճիպ ի պէրէքէթ օլմասընա տաիր քէնտի քիլիսէլէրինտէ արզ էյլէտիքլէրի տուսանըն ինա Ալլահ միւսթէճապ օլմասընը իսթիրհամ էտէրիզ։

Իմամ ճէնտալ ը Հադըճն չօպանլըղա թախ-սիս օլուննան օլ զաթը ֆէնտի Բուհ իլէ Գուստը իլէ տէ թագտիս էտիլ, անը քէնտի խըտմէթինտէ մուվաֆֆագ վէ միւչէսսէր ղըլմասընը, վէ մէզքիւր չօպան իլէ նէզա-ըէթ էթմէքտէ օլտըղը քիլիսէյի ֆոն, ֆ-ֆիւ վէ մուհապպէֆտէ «միւհքէմ վէ սապիթ դա-տէմ» հրֆզ էտէրէք անլէրին «տախմա Բաղ-ըըն իչինտէ իպտիյատ իւզրէ» պուլունմա-լարընը արզուս վէ թէմէննի էտէրիզ։

Մարաչ Հ. Յ. Ալճեան

ՄԻԽՍԱՀԷՊԷՔ

Ինսան իւնսի պիր վարլըդ տըր։ Պիր մա-նատա հայվանաթ տախի իւնսի մախ-լուզլար տըր։ Պունու անլէրին չիրքէթ իլէ հաչատըղլարընտան պիլիրիզ։ Լաքին ին-սանտա օլան իւնսիյէթ վէ մուաչէրէթ ար-զուսը կէրէք ճինսճէ վէ կէրէք տէրէճէճէ հայվանաթընքինէ վէրէք ֆադէթ տիր։ Ֆագաթ ինսան պու խըղըլ արզուսը իզնա իչիւն հայվանաթտա պուլունմայան պիր վազըթա-յա միւհթաճ տըր, վէ պու վազըթա տախի լնան տըր։ Լիսան հալընդզ ինսանըն հայ-վանաթա ֆադէթ օլմասընդն զարուրի պիր նէթիճէսի տէյիլ, իլլա անը տանա զիյատէ քէմալէ իսալ էտէճէք պիր վազըթա տըր։ Թաղիաթըն թանզիմինտէ չու մէզատէ զա-հիր օլույօր։ Եանի հէր հանկը պիր վար-լըզտա զահիր օլան ֆիլան պիր քէմալ ան-տէն էտնա օլան պաչզդա պիր վարլըզտա մահֆուզ պուլունան պիր դուվվէթին սու-պութի պիր սուրէթտէ իզնար օլունմասը օլտըղը կիպի, քէնտինտէն ալա օլան պիր վարլըզտա սա տանա ալի օլան պիր քէ-մալըն թօխսու հալինտէ տուրույօր։ Պու դահտէյէ կէօրէ ինսանըն պիր կիւն մէյսի-քէ լնանը թէքէլլիւմ էտէճէյի նէ գատար զարին ի ազ տըր։ Ինսանըն իլք լուղէթի թէքէլլիւմ էթմիյի կիւն էօմրիւնտէ պէլլի պիր թարիխ պաչը սայըսա սէզա տըր։ Ին-սան օլ կիւն քէնտի մէվճուտիյէթինին նէրտի-պանընտա պէօյիւք պիր ատըմ աճմըշ տըր։ Օլ կիւն տախիլի վէ խարիճի ալէմ չօճուգ-սա նէքտիկլերի իլէ միւլագաթ էթմիչ տիրլեր։

Լիսանըն մագսէտլէրինտէն էն տախի վէ տիկլերլերինէ չարթ հալինտէ տուրանը՝ ա-տի էօմրէ միւթէալլիգ ինթիյազաթ վէ ար-զուլարըմըզը ախէրլերէ իլնագ էթմէք տիր։ Ջօճուգընն տիհանընտան սոտըր օլան իլք քէ-լիմէ, «Հայդիկ,» «Պուս,» «Անոս» վէ սախրէ տըր։ Լաքին լիսան պուբատա տուրմագ էյէր մէվճուտիյէթիմիզին զայէտի ինթիյազաթ ը նէֆսանիյէթիմիզին իզնաը օլսա խոր, լիսան քէնտի իրզուէթինի իֆնա էթմիչ օլարագ տա-հա իլէրի վարմայագագ իտի. Հալ պու քի ինթիյազաթընըզընն իզնաը տախի քէնտի պայընա տուբան պիր մագսէտա օլմայըզ, տահա եիւքսէք պիր մագսէտին թանախ ի իրզուէթի իլէ մուվազզաֆ տըր։ Պինաէն ա-լէյհ էկէր լիսան տա ինսանըն քէնտի զայէ-տինէ վազըլ օլմասը էմրինտէ իրզուէթ էտէ-ճէք իսէ, օրատա տուբմայըզ քէնտի ֆիւ-թուհաթլարընը իլէրի սիւրէճէք։ Թէֆրիս-պէ տախի կէօսթէրիյօր քի, լիսան չօճուգ իլէ պէրատէր պէօյիւյօր։ Պէօյլեճէ սալթ պօզագը վէ իւսթիւ պայը էթրաֆընտա տէվր էյլէյէն քէլիմէլէր հէրինէ անլէրտէն տահա եիւքսէք տուլդու վէ արզուլար պէ-յան էյլէյէն քէլիմէլէր կէղեր։ Պու եօլտա տէրունինտէ մուտաթթալ հալտէ մէվճուտ օ-լան արզու վէ մէյլլեր քէնտի եիւքսէքլիք-լերի սըրասընդա իտարիճատ բունիւմա ի զու-հուր օլուրլար։ Վալիտէյն վէ պիրատէր մուհաղպէթի, օյուն վէ օյունսուշ մուհաղ-պէթի եէքտիկէրինի թէզադուզ էտէրլեր։ Լիսան պու թէզատտիւմիւ իզլէր։ Չօճուգ հէր հէնի թատավվուր իչինե հէնի պիր լուս-ղէթ էօյրէնիր։ Գալզ, ֆիղր վէ լիսան պիրլիքտէ պէօյիւր։ Ցէյլէսօֆլըղա պալլար, վէ ա՛ն չօճուգլարընը ֆէլսէֆէլսինտէ նէ՛ պի-ասալլըդ փարլար։ Զանն էտէրսին օլ իլանի մուալլիմ պիլէ չօճուգլարընը ֆէլսէֆէլսինին քէնտիսինինքինէ մուվաֆֆագ օլաղընը իսա էթմէք իւզրէ «Հէր քիմ Մէլէքիւթ Ուլլա-հը չօճուգ կիւլի դապուլ էթմէդուզ, անա կի-րէմէդ» տէյիւ պուլյուրմուշ տըր։

Ինսանըն էօմրիւնտէ լիսանըն էտասէն իւչ տախրէտէ խըղմէթի վար։ Մէ-ոհէպէր է ա-պէյէ, եէքսպէրէ, վէ էքսպէրէ։ Պաչզդա տախրէ-լէր տախի պուլունա պիլիր իսէ տէ, անլէր պունլարընը պիրի կա օլ պիրի թահրընա տիւչէ պիլիր։ Պունլարտան պիրինճիսի, կա-նի միւսահէպաթը տախէ սօն իքիյէ դըյա-սէն լիսանընն էն տախ մէզհասիսինտէն օ-լուշ, սիլսիլէլէր միւսթէկնա թուխթուրա-շադ քէճճիքէ է ճինս է պէչէրին կէվմիյէ իճրա էթմէքլերի պիր ամել տիր։ Սօն իքիսի հէր ֆէրտին զապթիկէթի տախրէսինէ տիւչ-մէմէյինտէն, ազլար թարաֆընտան քէսուլ օ-լունուշ, լինսանըն էն ալի տուդուս վէ արզուս-լարընը իզնա էթմէյէ խըղմէթ էտէրլեր։ Պու սէպէպտէն եիւքսէք տէրէճէտէն զուվվէթ է ֆիքրիյէ վէ միւթէէսսիլէ, թէրպիյէլի մէզհէ վէ ֆահիհ ուսուլը իֆտատ թալէպ էտէր-լեր։ Իչթէ պիր զըթանըն կա նուսխգը ա-լէնինին զըյմէթի պու իսասիյէթլերին տէ-րէճէսի իլէ թային օլունուր։ Պու մագսէտ ուղրունա մէքտաթիլ թէսիս էտիլիր, կէնճ-լեր ազէ վէ վազթլարընը սարֆ էտէրլեր։ Իլմ է սարֆ, իլմ է պէտի, վէ իլմ է մանթըգ կիպի ուլումը զարիֆէ թէորիս էտիլիր։ Լաքին տախ միւսահէպէթ տախի հէր նէ դատար պէչն էն նատա փէք օ գատար վազթ վէրիպ թէսլիլիւմ էթմէչն տէյմէզ տէյիս տիւ-չինիւլիւր իսէ տէ, տահլի էօմրտէ օլ պիր-լէր գատար էհէմմ տիր։ Նուսուսա քի ին-սանըն էօմրիւնտէ իլք տէֆա պու զահիր օլտըղընտան, օլ պիրլերին էտասը հալինտէ տուրույօր։ Իմամ կէօրիյօրզդ քի, հէր նէ դատար միւսահէպէթ փէք թագվիւ պիր հօյատա խօճասըդ վէ քիթթապսըդ թահսիլ էտիլէն պիր չէյ իսէ տէ, այռէաձ օլան պու միւ-սահէպէթ ազիմ իհթիմամ վէ զայրէթ իլէ թահսիլ էտիլէն պիր ֆէնն տիր։ Իմամ պու նէվ պիր միւսահէպէթ ֆէննինին թահսիլ էթմէչնէն հօլլարը նէ՞ տիր։

(Մապատը վր)

ՔԷԼԻՄԱՋ Ը ՄԻՒՓԻՏԷ

Ինսան կէօրիւնիւչէ, Ալլահ իսէ՝ գալպէ պադար։ Հէրպէրը

—Բրիտաս էօլիւմիւնտէ գուշու իտի, զը-յամէթինտէ իսէ արալան։ Պէնեզ

—Իրատէթլերի Իրատէթ Ուլլահտա զարզ օլմուշ քիմսէլէրտէ ինֆիալ վազը օլմազ։

—Իման իլէ իսթինսալ օլունան սէլամէթ, գուսսիյէթտէ հաչատազէ մուհաֆազա է-տիլիր։

—Իման Խրիսթիյանը մամուր, էօմիւր ա-նը փրօվա, թէքրիպէ անը իսթինսան, էօլիւմ իսէ անը թէքվիհ էտէր։

—Ղուրուտա, լուղէզ պուլունարագ պա-զը քիմսէլէրի մասխարա էթմէյի միսիլլիւ պաղըլարընը տա անտէն մէն էտէր։ Գէմըճի

—Լիսանտա էն թաթլը քէլիմէ «մուհաֆա-զէթ» տիր. էն ազիմ քէլիմէ «Ալլահ» տըր. ղէման իչիւն էն զբսա թագիր «չիմտի» տիր. վէզաիֆ ի մուգատտէսիմիզի թէչքիլ էյլէյէն, իչպու քէլիմաճ ը սէլասէ տիր։

—Փիր իհթիյար, միւսիր ամմա տինտար պիր վալիտէյնէ «էօմրիւնիզտէ հիչ զարա պուլունթլար իսասէթ էթտի՞ մի,» սիւալ օ-լունսըզընտա «Պէլի, էօմրիւսիւզիւս մէ-սէլա զրլան պէրէքէթ սաղանագլարը զարա պուլունթլարտան հաղմըչ,» ճէվապընը վէր-միչ տիր։

—Թիւթիւնչի ի Մուգատտէսէյէ Խրիսթի-յանլար իչիւն տէօրթ միւնասիպ իսմներ վէ-րիլմիչ տիր. իսմանլարը ճիհէթինտէն զուֆ, գուսսիյէթլերի ճիհէթինտէն ֆոֆաթէս, մուհաղպէթլերի ճիհէթինտէն պէզարէք, վէ թալիմլերի իչիւն ղանէք։ Ֆո-ւըր

Ինդարէ Հ. ՕՏԵԱՆ

Նարըն կէնճլերին տուա մէճլիսի սաաթ Ցոա Ամէրիդան խանը խպատէթխանէսին-ա էնիդաա էտէճէք տիր։

ՇՈՒՅՈՒՆԱՔ Ը ՍԻՑԱՍԻՑԷ

Թուի Նպ. 14, վէ Էֆրէնճի Նպ. 26, 1892

ԽԱՐԻՃԻՑԷ

Վաչինկթընտա Խարիճիյէ նաղարէթի մէմուրլարընտան պէրինին պէյանընա նաղարէն, չիմախքի հիւքիւմէթ, միւտտէթ ի մէմուրիյէթի մունդազիյէ օլմազտան Հավակյա (Սանտուիչ ատալարը) Գրալիչասընըն բէճասընա Թէվֆիզէն ճէզաիր ի մէկքիւրէյի քէնտի հիմայէսի ալթընա ալաճագ սըր։

—Տահօմէէն ախզ օլունան մալիւմաթատան անլաչըլտըղընա նաղարէն, Ֆրանսըզլար իչրազ էթիհքլերի մուվաֆֆադիյէթէ անճագ զայէթ չիտտէթլի մուհարէպէ վասըթասըյլէ նախլ օլմուչլար, վէ պիր տէֆա Եէրլի ճասուսլարընըն հանըչ խապէր վէրմէլէրինտէն նաչի Տահօմէլիլէրէ մաղլուպ օլմալարընա բէմզ զալմըչ սըր։ Ֆրանսըզ զաղէթալարընըն պէյանընա նաղարէն, Տահօմէ Գրալը Պէհանզին 1,700 ասքեր իլէ վայիթաթը օլան Ա.պօմէ չէհրինէ գափանմըչ օլուպ, նիհայէթէ զաատր մուհարէպէ էտէճէք սիր։ Տահա սօնրա ալընան պիր խապէրէ նաղարէն, Տահօմէ Գրալը ճէհէրալ Տօտտա ատտ ը սուլհ օլունմատընը թէքլիֆ էթմիչ իսէ ատ, միւտաիլէյհ թէպլիղ օլունան թէքլիֆլերի զապտուլ էթմէմիչ սիր։ Ֆրանսըզ մուճբրէզէ ի ասքերիյէսի հարաքեաթ վէ մուամէլաթ ը հարպիյէսինէ աէվամ էտէճէք սիր։ Ճէնկթ զապէթասընըն պէյանընա նաղարէն, ճէն. Տօտտ ա աֆիսէքի չէրաիթ իլէ Տահօմէլիլէրլէ ատտ ը սուլհ էթմէյէ մէզուննիյէթ ատըզ սըր. 1. Տահօմէլիլէրլէն սէվահիլտէն չէքիլմէսի. 2. Ա.պօմէյ վէ Գանտա պէյտէլէրինտէ Ֆրանսա թարաֆընտան պիր մուրախխասալարը թարաֆընտան իչէ պիր ֆըրտա ի մուհաֆըզէ ի ասքերիյէ պուլունտըրըլմասը. 3. Ֆրանսըզ մուրախխասալարը թարաֆընտան թային օլունաճագ թիճարէթ հօլլարընըն թէավիյէ վէ ինչասը. 4. Նուճուս ը պէչէրիյէ զէպհ ու զուրպան օլունմասը ատէթ ի մէնճուրէսինին ճէսիս ու լազվը։

Փօրթօ Նօվօտան վարիա օլան պիր թէլէղրաճնամէյէ կէօրէ, Ֆրանսըզ միւճրէզէ ի ասքերիյէսի պիլա հարպ Տահօմէնին մադարը ը իսաբէսի օլան Ա.պօմէ զաատպատընա տաիրիլ օլմուչ սըր։

Մաճարիսթանատա Սաֆարի զապինէսինին մէվզի ի իգթիտարատան ատուչէճէյլ մուհազարատ աատա օլունմատատա սըր։ Զապինէնին մէվզի ի իգթիտարատան ատուչէճէյինէ Փարիսատ հիչ չիտպէճ օլունմայօր իսէ ատ, ասըլ մէսէլէ հէյէթ ի միւչարիւէյհանընն սէպպէ ի սուզուճը սըր։ Պաղը քիմսէլէր մաթպուաթ զանուն ը ճէսիսինին զապինէնին սուզուճընա սէպպէ օլաճաղը զանընընա զահիլ օլմուչլար սըր։ Իթրաթ թաթիատրլարը իչպու եէնի զանուն լահհասընըն միւզումընը թատատիպ էթմէքատ սիրլէր։ Իզապիճա, էմվալ, զավանին, վէ ատայիչ ի ուսմումիյէ մուզիրր մէզալէլէր վէ սաիր էֆքեար ը մէնճուրէ քէմալ ը սէրպէսթի իլէ նէչր օլունմատատա իսիքլերինտէն, իչպու ատար ը մուզիրրէսինին նէչրինի մէն էտէճէք վագթ արթըզ կէլմիչ սիր։ Կէօրիւնիւր քի Փարլամէնթօնընն էքսէրիյէթի պունը հիսս էթմիչ օլուպ, հէյէթ ի վիւքէլայը իչպու լահհա միւնասէպէթիյլէ մէվզի ի իգթիտարատան ատուչէճէյլէ ֆիքրինատէն վազ կէչմիչ սիր։ Ֆագաթ զապինէ Իսվիչէրա իլէ ագտ օլունան մուատհէաէ ի թիւճճարիյէնին թատատիպ օլունմագ իչզրէ մէճլիս ի մէպուսանա սրզ, վէ մէճլիս թարաֆընտան բէտտ էտիլմէսի միւնասէպէթիյլէ մէվզի ի իգթիտարատան ատուչէ պիլիր։ Ինթիմալ քի հէյէթ ի վիւքէլա Փանամա զանալը չիրքէթի մէճլիս ի իսաբէսի ազատընըն ատտիյէճէ թազիպլինէ զարար վէրմէսի սէպէպիյլէ ատհա զիյատ ուսմուսընն նազարը ը իթթիպաըընատան ատուչէճէյէ սիր։ Միւթթէհիմ սըֆէթիյլէ հուզուբը ը մանքէմէյէ ճէլպ օլունան զէվաթա էլնէվմ սէքսէն նէսի հաչընատա օլմատը սէպէպիյլէ զինինէն վէ պէտէնէն զաֆի իւլ հալ օլան Մ. Լէսէպս, մախտուսը Մ. Շարլ Լէսէպս վէ մէչհուր էյֆէլ գուլէսինին պանիսի Մ. էյֆէլ տաիսի տաիսիլ սիր։ Պիր խայը չահիպէրլին իսթիմարընա հաճէթ մէսս էտէճէյինատէն, իչպու մուհաքէմէ փէք ուզուն սիւրէճէք սիր։ Փարիսատէն վարիա օլան պիր թէլէկրաֆնամէյէ կէօրէ, Փանամա չիրքէթի հապզընատա մէճլիս ի մէպուսանատա պիր խայը միւզաքէրատ ճէրէյան էթհիքատէն սօնրա, Պաշ վէքիլ Մ. Լուպէնին մուվաֆֆադաթըյլէ չիրքէթ ի մէզքիւրէ մէճլիս ի իսաբէսի ազատընատան իսթինթվապլարընա լիւզում կէօրիւլէնլէրին իսթինթատը իչինէ մէպուսանատան միւրէքքէպ պիր զոմիսիօնընն թէչքիլինէ զարար վէրիլմիչ սիր։ Գուննատան անլաչըլըր քի, զապթիյէ մահքէմէսինատէ իդրա էտիլէճէք մուհաքէմէ թէչքիլ օլունան իչպու գոմիսիօն լիւզում կէօրմէսիքճէ իդրա օլունմայաճագ սըր։

—Փօրթուկիզ Գրալ վէ Գրալիչասը հավա զայէթ կիւզել օլարզը հալատ, Նոյ. 10ատա Մաարիատ մուվասէլէթ էտիպ, Նոյ. 18է զաատ նախպ Գրալիչայա միւտաֆիր օլմուչլար սըր։ Միւշարիւէյհիւմա տէմիր հօլու մէվզիինատէ Գրալիչա Գրիսթինէ, սէրայ մէմուրլարը, հէյէթ ի վիւքէլա, սիւֆէրա, իւմէրա ի ասքերիյէ վէ մէմուրիյն ի պէյէտիյէ թարաֆընատան իսթիգպալ օլունմըչլար սըր։ Գունլարընն հէփիսի կիւզելճէ թէճհիզ օլունմըչ 8 արապալարա բաքիպ օլարզլարը, վէ իքի թարաֆլարընատա պիր միւֆրէզէ աթը մախյէթ ասքերի պուլունտըզը հալատ սէրայա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ եյլէմիչլէր սիր։ Սէրայա միւվասէլէթլերի իւզէրինէ Գրալիչա Գրիսթինէ Փօրթուկիզ Գրալ վէ Գրալիչասընատա մատուտ Գրալ իլէ հէմչիրէյլերինի թազիսի էթհիքատէն սօնրա, 8,000 Մաարիա ատաքիր ի մուհաֆըզասընընն իճրա էտճէյլի բէտմ ի կէչիսի թէճմալա էթմէք իւզրէ կիտիպ վէնճէրէյինին էօնիւնատէ օթուրատուլար։ Էրթէսի կիւն Մաարիատ Գօլօմպօս սէրիկի ի ուսմումիսինին բէտմ ի քիւչատընատա հազըր պուլունտուլար, վէ ճիւմա էրթէսի կիւնիւ վէզայէ ի Թարիխիյէյէ վէ հէփիսի 15ինճի ասրա մախսուս քիսվէթ վէ զըյաֆէթլէր կկյմիչ, վէ Թիրէնատազ մըզրապլը վէ սաիր ասքերլէրատէն միւթէչէքքիլ պուլունան ախլը ալայընընն բէտմ ի կէչիսինի սէյր ու թէմաչա էյլէմիշլէր սիր։ Գօլօմպօս իլէ Թահթ ը գօմանատընատա պուլունմըչ օլան Թաիֆէլէրինին բաքիպ օլարզլարը 3 կէմինին նիւմունէլէրի 3 արապա իչինատէ թէչհիր էտիլմիչ վէ սիկկր պիր Թազըմ քիմսէլէր տաիսի Գրալ Ֆէրտինանտ իլէ Գրալիչա Իզապէլլայը Թազիսա էթմէքատ պուլունմըչ սըր։ Գրալիչա Իզապէլլայը Թազիսէն կիւզելճէ պիր զըզ մալի գատիֆէտէն պիր ֆիսթան կկյմիչ վէ պէյազ պիր աֆտա բաքիպ օլմուչ օլարագ, արգասընատան աֆտա բաքիպ օլմուչ էքճատիր վէ ասըլզատէկեան վէ խանըմլար վէ բահիպլէր կլթմէքատ պուլունմըչլար սըր։

—1888ատ Ինկիլթէրրա, Ա.վաթրալիա պիր զարա զըֆտասը սայըլտըզը հալատ, տիւնեատա էն պէօյիւք ատա օլան կինէ ատասընըն ճէնուպ Թարաֆընը զապթ ու իչզալ էթտի, վէ անըն մէմուրիյն ի հիւքիւմէթինէ սէնէվի 15 պին լիրա Թախսիսաթ պազլատը։ Եագընտարատա Լօնտրատա մէզքիւր ատատան պահիս պիր բիսալէ նէչր, վէ զաղէթալարատա իլան օլունմըչ սըր։ Ա.ատանըն վարիատաթ ը սէնէվիյէսի 30,000 լիրա սըր քի, Սթենֆօրթըն պէյանընա նաղարէն, Ինկիլթէրրանըն իլի պէօյիւքելիչիլինատէ օլան պիր ատա իչինն պէօյիւք պիր վարիատաթ տէյիլ տիր։ Ֆագաթ Ինկիլթէրրանըն Թահթ ը Թատարրուճընատա պուլունան զըսմընն նուճուս ը էհալիսի անճագ 135,000 զաատր օլուպ, պիւթիւն ատանըն նուճուս ը էհալիսի պէլճի 500,000էն զիյատ տէյիլ տիր։ Եէրլիլէր մուվաթէլիֆ վէ այրը լիսանլարլէ միւթէքէլլիմ զապիլէյէրէ միւնզասիմ օլուպ, պունլարատան պազընը ինսան եէրլէր, պազըլարը գուրսանլըզլէ մէչզուլ օլուրլար, ֆագաթ էքսէրիսի սուլհփէրվէր վէ չալըչգան օլուպ, չօգմա չինֆճիլիքլէ իչթիղալ էտէրլէր, վէ անլէրին արասընատա ուսԹա չէօհէճճիլէր, հէքքհաքլար վէ Թաճիրլէր տաիսի պուլունուր։ Կինէնին հավասընըն զայէթ նէմնաք օլմատը սէպէպիյլէ օրատտա սըմմա հիւքմ սիւրմէքատէ օլուպ, էվրօփալըլարըն օրատտա հաչատատը միչզիլ սիր։ Ֆագաթ ատանըն տաիսիլ Թարաֆլարընատա քէչճ օլունմամըչ գըսմէն պուլունուպ, օրազարատա հավանըն տահա միւտաիա օլտըզը չիւպհէսէն միւսթաղիլ սիր։ Ատանըն տաիսիլլինատէ պիր Թազըմ մարուճ տաղլարըն հիւքսէքքիյլի 13,000 այագա եէԹիչմէքատէ սիր, վէ պիր ըրմաղըն մէճրատընըն 600 միլ իմթիտատընատա օլան զըսմը քէչճ օլունմըչ սըր։

—Մաճարիսթան հէյէթ ի վիւքէլա ի ճէտիսի ըէխի Տր. Վէքէրլէ Ա.լման նէսլինատէն օլուպ, փէտէրլի պունատան Թազրիպէն 40 սէնէ էվվէլ ՎիւրԹէմպէրկատէն օրազա հիճրէթի էթմիչ սիր։ Միւշարիւէյհ չիմախքի ալի մէհմէտիհնէ ասըլ զատէ նէսլինատէն հաճատ սէրվէթ սահիպլի օլմատը սայէհինատէ տէյիլ, անճագ չալըչգանլըզը վէ միւտտաէվմէթիյլէ նախլ օլմուչ սըր։ Սապզդ Մաճարիսթան պաչ վէքիլի Մ. Թիցա պունատան Թազրիպէն պէչ սէնէ էվվէլ միւշարիւէյհին էհլիյէթ վէ լիյազաթընը քէչճլէ անըն միւսԹէչար վէ ատահա սօնրալարը Մալիյէ նազըրը Թահին էտիլմէսինէ սէպէպ օլմուչ սըր։ Միւշարիւէյհ իչպու սօնրաքի մէմուրիյէթինատէ Մաճարիսթանըն ահվալ ը մալիյէսինի զայէթլէ իսլահ էթմիչ օլուպ, Ա.վաթրիա վէ Ա.լմանիա էրպապ ը ուսմուր ը մալիյէսինին հիւսն ի Թէվէճճիհիւնէ մազհար օլմուչ սըր։ Տր. Վէքէրլէ ատահա անճագ 44 հաչընատա օլուպ, մէպուսան մէճլիսինատէ էն մէչհուր միւպահասէճճ տիր։ Հէյէթի հէյպէթլի օլուպ, ուզուն պօյլու վէ կէնիչ կէօքսիւ սիր։ Միշարիւէյհին տէր իւհատէ էյլէտիյի իչ գօյայ պիր իչ օլմայաճագ սըր։ Իսվէրատթօր–Գրալըն մուավէնէթինէ մաղհար օլան Մաճարիսթան հէյէթ ի վիւքէլասը մէտէնի նիքահ մէսէլէսինէ ատահ վաթիգան իլէ

չիմալիչ գատար իթիլաֆ հասըլ էաէմէմիչ տիր։ Սըճնոթոբըն Վիէննա մուխպիրինին պէյանընա նազարէն, «Ոու հալըն նէթիճէսի չու օլաճադ տըր քի, Թալիմլի Թէրպիյէլի սընըֆլարըն եէկհանէ արզուսը օլան մէտէնի նիքահ պիւթիւն մէմլէքէթաէ թէաամմիւմ էաէճէք, վէ Գաթոլիք բուհպան կիւբուհը ասրլարճա միւտաէթաէ քէսպ էտէ պիլմիչ խալքլերի նուֆուզ ու իթիպարլարընը զայ էաէճէքլեր տիր։ Սէրպէսթի ֆըրգասը հէյէթ ի ճէաիաէ ի վիւքէլյա էմնիյէթ ի քեամիլէսի օլտընընը իլան էթմիչ տիր։

—Ալմանիա Պաչ վէքիլի Գոնթ Գաֆրիվինին տախի իսթիֆա էթմէսի միւհիմմիլ կէօրիւնմէքաէ տիր։ Հաթթա հիւքիւմէթ թարաֆտարը օլան ղաղէթալար պիլէ գանունը ճէաիա ի ասքերիյէ ֆէվզ էլ ատէ մուխալէֆէթ օլունտուզը ճիհէթլէ, անընն զապտուլ օլունմասընա վէճ աղ իհթիմալ օլտընընը, վէ բէտտ օլունտուզը հալտէ Գոնթ Գաֆրիվինին իսթիֆա էթմէյէ մէճպուր օլաճադընը թէսլիմ ու իթիրաֆ էթմէքտէ տիրլեր։ Ֆագաթ Պերլինտէ կիթիտիքճէ թէէիւտ էտէն պիր էֆքեարա կէօրէ, գանունը ճէաիա ի ասքերի պիւթիւն պիւթիւն կէրիյէ ալընամայաճաղընտան, հէյէթ ի վիւքէլա Բայընճէ իլէ ուղաչաճադ տըր։ Զանն օլունտուզընա կէօրէ, հիւքիւմէթ խըտմէթ ի ասքերիյէ միւտաէթինի իքի աէնէյէ թէնզիլ, վէ հէր հալտէ լիւզումը իսպաթ օլունմայան ճէսիի ի մէսաբիֆաթը միւնզամմէյի թէնզիլ, վէ զաթէն մէվճուտ օլան տաաքիր իւզերինէ իլավէսի միւթէոավվէր օլան 83,000 ասքերին միգտարընը խայլըտան խայլը թէնզիլ էթմէք կիսի պիր չօգ միւտաաէէրտէ պուլունաճադ տըր։ Մէսարիֆ ի միւնզամմէ պիրա, խափրթո վէ միւխանտան ալընմագտա օլան բէսմէրի թէզկիա էթմէքլէ թէսվիյէ օլունաճադ տըր։

—Մոնթէն զաղէթասընըն պէյանընա նազարէն, իւչ հաֆթա էվվէլ Փէթրսպուրկտա Ֆրանսա իլէ Ռուսիա արասընտա պիր մուահէտ ի էվվէլիյէ ատտ օլունմըշ տըր։ Պերլինին Վոնչէ Զայընճէ նամ զաղէթասընըն իտտիհասընճա, մէղքիւր մուահէտէ պաշլըճա ախիրէն Ֆրանսայը զիյարէթ էտէն Կրան Տիւք Վլատիմիրին նուֆուզ ու թէսիիրիյէ ատտ օլունմըշ տըր։ Կրան Տիւք Վլատիմիր Ռուսիայա ավտէթի էտնասընտա Պերլինտէ թէվէզզուճ էթմիչ, վէ կէչէն ճումա կիւնիւ Ալմանիա իմփէրաթօրը վէ պիրատերի Փրէնս Հէնրի իլէ պէրապէր սայա ու չիքճար էթմէյէ չըմընը տըր։

—Զարէվիչին Վիէննայը զիյարէթինտէ կէօզէ չարխան խուսուսալարտան պիրի միւչարիւէյհէ իքրամէն քէչիտէ օլունան զիյաֆէթաէ իմփէրաթօրիչա ելիզավէթին հաղըր պուլունմասը օլմուշ տըր, զիրա 1888 տէն պէրու պիրինճի տէֆա օլարագ միւչարիւէյհա պէօյլէ պիր զիյաֆէթաէ հազըր պուլունմըշ տըր։ Զարէվիչ Վիէննատան Օտէսայա վէ օլտտան տախի Պաթումա կիթմիչ տիր։

—Բուխանիա Գրալը իլէ վէլի ի ահտը Պուքրէչէ ավտէթ էթմիչ տիր։ Գրալ ը միւչարիւէյհ Վիէննատան հարէքէթ էթմէզտէն էվվէլ Գոնթ Թաաֆէյէ Բուխանիա Եըլտըզը նամ նիչանըն պիրինճի բիւթպէսինտէն պիր զըթասընը իհտա էյլէմիչ տիր։

—Փարիստէն ալընան մէքթուպլարըն միւնտէրիճաթընա նազարէն, Նիւզ պաչը Մոնթայլ Սահրա ի Քէպիրտէն միւրուր էյլէմիչ օլուպ, աղ վագթտան Թարապլուսա հէթիչէճէք տիր։ Սէյահը միւմաիլէյհ միւտաէթ ի սէյահաթը օլան իքի սէնէնին պէօյիւք զըսմընը սահրա ի մէղքիւրէտէն կէչմէք իչիւն սարֆ էթմիչ տիր։ Պունտան մուդատաէմ պիր Ֆրանսըզ գաֆիլէ ի քէչֆիյէսինի Թէլեֆ էթմիչ օլան վէ սահրա ի Քէպիրին չիմալի հուտուտընտա միւթէմէքքին պուլունան Թաարիք այիրէթլէրինին միւթէհայիզանընտան միւրէքքէպ պիր հէյէթ ի մէպուսէ կէչէն փազար կիւնիւ ձէզաիր վալիսի իլէ միւլագաթ էթմէք իզրէ կէչմէքտէ իքէն Գոնսթանթինա վիլայէթի տախլինտէ վազը Պիազրայա միւվասէլէթ էյլէմիչ տիր։

—Պուտա–Փէշթատա գօլէրաստան էօլէնլերին սայըսը կիւնտէ պիր իքի քիլիյէ Թէնզիլ էթմիչ տիր։ Նոյեմբեր 11է գատար չէհր ի մէղքիւրտէ գօլէրաստան 440 քիլի վէֆաթ էթմիչ տիր։ Մաճարիսթանընն անճագ 1,500 նուֆուս ը էհալիսի պուլուսնան Արասագ նամ գարիյէսինտէ գօլէրատան պիր կիւն 27 վէ ֆէրտասը կիւն 30 քիլի վէֆաթ էթմիչ տիր։ Ֆրանսանընն չիմալ Թարաֆընտա վէ Փէթէրսպուրկտա գօլէրա հէնիտէն զուհուր էյլէմիչ օլուպ, Մունիխ մէչհիր ի աֆըզպպասընտան Փրոֆ. Ֆոն Փէթթէնգոֆերին զանընընճա, կէչէն հաղըն միւչահէտէ օլունան վուդուաթ գօլէրանըն սարի օլմասընըն իսպաթ էթմիչ տիր։ Միւմաիլէյհ կէչէճէք սէնէ ֆէվզ էլ ատէ դուրագըզ հիւքմ սիւրտիւյիւ հալտէ, Ալմանիատա չիտտէթլի գօլէրա զուհուր էտէճէյինտէն իսաֆվ էթմէքտէ տիր։

—Ռումուր ը մալիյէյի Թէֆթիչ էթմէք իւզրէ Եունանիսթանտա Մր. Լուի նամ պիր ինկլիզ կէօնտէրիւմիչ տիր։ Միւմաիլէյհ Յունվար այընա գատար իքմալը մէմուրիյէթ էաէմէյէճէյինի պիլտիրմիչ տիր։ Ֆըբրանտա տէվլէթի թարաֆընտան Մ. Բօ իսմինտէ պիր մալիյէ միւֆէթթիչի կէօնտէրիւմիչ տիր։ Միւմաիլէյհ պաչ վէքիլ Մ. Թրիգուվի իլէ կէօրիւչիւպ էմ ի Թէֆթիչ միւպաչէրէթ էյլէմիչ տիր։ Ալմանիա տէվլէթի թարաֆընտան տախի պիր մալիյէ միւֆէթթիչի կէօնտէրիւէճէյի զաղէթալարտա օգունմըշ տըր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Կէչէն հաֆթա գօլէրաստան Թրապզօնտա 16 քիլի, Պայպուրթտա 7 քիլի, Էրզինկիանտա 49 քիլի, Էրզրումտա 1 քիլի, Վանտա 10 քիլի վէֆաթ էթմիչ տիր։

—Շէհր էմին ի սապզը մէրհում Մազհար փաչանըն տամտաը ճէմիյէթ ի բուսուսմիյէ ազասընտան Ռէմալ պէյ էվֆազաթընտա Հիլմի պէյ նամընտա պիր զաթ իլէ մէճհուլ իւլ իսմ տիկեր պիրիսի վէ իսլամ մէթքեարը մէվճուտ օլընը հալտէ քէնտի արապալարընա բաքիպէն կէչէն չարչէնպիհ կէճէսի սաաթ ալթը բատտէլէրինտէ Իսթանպօլ ճիհէթինտէն Ղալաթա Թարաֆընա կէչմէք իւզրէ նէնի ճամիտէն միւրուրլէրի սըրտտա արապաճընըն սէքր հալ պուսլունմասը հասէպիյէ մահէլլ ի մէղքիւր պէքճիսինի չիհնէթերէք ալա պիլտիհինէ տարապայը քէօփրիւյէ տօղրու սիւրմիւշ, վէ պու սըրտտա իսկ հէլքէն սէֆհաինինին Իսլահէճ տուխտուլը զըմընտա քէօփրիւ աչըգ պուլունմադըլ, մէմուրլար Թարաֆընտան հէր նէ գատար արապանըն քէօփրիւտէն միւրուրը մէն էտիլմէք իսթէնիլմիչ իսկ տէ, արապաճը իսթաբաթ ը վազըյը իսպա էմտիյինտէն նաչի, ևարը եօլտա արապա տէրունինտէքլէր իլէ պէրապէր տէնիղէ ուչմըշ տըր։ Գազազէտէլէր տէնիղէ միւշտիւքլերի սըրտտա ֆէրեաա ու իսթիմատտա էթմէլէրիյլէ էթրաֆտան եէթիչիլէրէք պունլարտան խըտմէթքեար իլէ արապաճը Թախտլու էտիլէ պիլմիչ իսկ տէ, տիկերլերի արապա իլէ պէրապէր դար ը տէրեաա նապտիա օլարագ զարդ ու Թէլեֆ օլմուշ տըր։

—Ինչաաթ վէ ամէլիյաթ ը լազըմկի բէսիտէ ի հատտ ը խիթամ օլան Անատօլու տէմիր եօլու չիրքէթինին էնդարէ խաթԹընտան Սարը Քէօյտէն Փօլաթլըյա միւնԹէհի զըսմընըն գապուլը մուվազգաթըյլէ բէտմի քիւչատընըն իճրասը զընընտա պաիրատէ ի Սէնիյէ ի հազրէթ ի Փատիշահի Նաֆիա նէզարէթ ի ալիյէսի տէմիր եօլլար միւտիր ի ումումիսի սատտէթլու Խայրի պէյ էֆէնտի հազրէթլերինին Թանէթ ը րիյասէթինտէ զէվաթ ը մալիւմէտէն միւրէքքէպէն Թէչէքքիւլ էթմիչ օլան գօմիսիօն հէյէթի կէչէն չարչէնպիհ կիւնիւ Հայտար Փաչա Թրէնիյլէ սէմթ ի մազսուտա միւԹէվէճճիհէն չէհրիմիզտէն հարէքէթ էթմիչլեր տիր։

—Սէլանիք պէյէտիյէ մէմուրլարը չէհր ի մէղքիւրտէ հաւիրլմագտա օլան Թրամվայ խաթԹընըն ինչաաթընը չէրաթ ի մուայէնէյէ կէօրէ հաւիրլմասրը սէպէպտէն ԹաԹիլ էյլէմիչլեր տիր։ Մէսէլէ ի մէղքիւրէ Նաֆիա նազարէթի Թարաֆընտան Պաղը Սալիյէ ինալէ օլունմըշ տըր։

—ՄէքԹէպ ի ՍուլԹանինին պու սէնէքի Թէվզի ի միւքեաֆաթ րէսմի մահը հալին օն տօղուզընճը ճումա էրթէսի կիւնիւ Մէարիֆ նազըրը Զիւնահ վաչա հազրէթլերիյլէ սահր մէմուրիյն ի տէվլէթ վէ մէքԹէպ ի մէղքիւր միւտիր վէ մէմուրիյն վէ հէյէթ ի Թալիմիյէսի հազըր օլըԹպլարը հալտէ իճրա օլունմրշ տըր։ Մէարիֆ նազըրը փաչա հազրէթլերի պիր նուֆուգ իրտտա իլէ չակիրտանը Թէչվիգ էթմիչ տիր։ Պու սէնէ մէքԹէպ ի մէղքիւրէ տէվամ էտէն չակիրտանըն ատէտի 560 օլուպ, սահր սէնէլերէ նիսապէթէն աղ պուլունմըշ, վէ 25 չակիրտ իքմալը Թահսիլ վէ ախզ ը տիփլօմա էթմիչ տիր։

—Նաֆիա նազարէթ ի ալիյէսիյէ Թիւնէլ իտտարէսի պէյնինտէ մէվճուտ օլան իսԹիլաֆըն պիր սուրէթ ի իթիլաֆքեարանէտէ հալլ ու ֆասլ էտիլտիյի անլաշըլմըշ տըր։ Իթիլաֆ ը միւԹէհասիլէ ճիւմհէյինտէն օլմագ իւզրէ 1,500 լիրա Թէմինաթ ագչէսինին Հալինէյէ Թէրքինէ մուվաֆֆագաթ հասըլ օլմուշ տըր։ Շէրաիթնամէնին օֆֆուզ իքինճի մատտէսի մուճիպինճէ գումհանէտ հասըլտ ը սաֆիյէտէն հիւքիւմէթ ի Սէնիյէյէ նիւզտէ 1½ աիտաթ Թէրք էթմէքտէ իքէն պու միպտար նիւզտէ իքի պուչուզա իպլալ էտիլմիչ, վէ էօնիւմիւզտէքի 1893 սէնէսի իպթիտասընտան իթիպարէն իֆտասընը Թէհհիւտ էյլէմիչ տիր։ Գումհանէտ Թիւնէլ էպնիյէսինին Ղալաթա ճիհէթինտէ պին իքի նիւզ ղըրտ վէ Պէյ Օղլու Թարաֆընտա տաիի պին պէչ նիւզ ղըրտ իւզերինէ հէնիտէն պաղը ատտտ պուչուզ աիտաթ իֆտա էյլէյէճէք տիր։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

Նոյեմբեր 14/26, 1892

Էս. ռ. [գուփ. քէօղմ.]	23 32	Ր. Տ. եօղ. սէհմ.	90 ½
Թաաֆիյէ ի Տիփ. Գոյմ.	17 20	Թահվ. Օսմ.	82 35

ԱԴԶՔ ՖԻՅԱԹՐ, լիրա Օսմ. 100 զրշտան

Մէճիտիյէ	107 7	Փօղ	90
Մէճիտիյէ	98 20	Նափօլէօն	87 29
Պեշլիք	101	Գրիմէց	51 20
Ալթընըզ	101	Լիրա Ինկլիզ	110 23

Մանէթ գահմէ 9 18

ԻՍԹԱՆՊՕԼՏԱ

Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՄԱԹԹԱԱՍԸՆՏԱ ԹԱՊ ՕԼՈՒՄԸՇ ՏՂՐ

Ֆինճանճըլար եօզուղը, Ամերիգան խան